

Aanloop naar de toekomst

Jaarstukken 2021

Mei 2022

Inhoud

Jaarverslag 2021	4
Algemene gegevens	4
Doelstelling	4
Instellingsgegevens	4
Samenstelling Raad van Toezicht 2021	4
Directie in 2021	4
Beroep en nevenfuncties	5
Beleid met betrekking tot omvang en functie van eigen vermogen	6
Verkorte begroting 2022	7
Inleiding	8
1 De organisatie	9
Over Erfgoed Zeeland	9
Missie	9
Visie	9
Besturing	9
Verslag Raad van Toezicht	9
Anbi en donateurs	12
Website	12
Samenwerking met Provincie Zeeland	12
Meerjarenperspectief	13
2 Bedrijfsvoering	15
Financiën	15
Human resources	16
ICT	18
3 Verantwoording IKS-prestaties	19
Beschermen	21
Benutten	23
Beleven	24
4 Dienstverlening en projectsubsidies	27
Archeologie	27
Cultuurhistorie	27
Overig	28
Jaarrekening 2021	29
Balans per 31 december 2021 na resultaatbestemming	29
Staat van baten en lasten over 2021	31
Kasstroomoverzicht	32

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening	33
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	33
Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	34
Toelichting op de balans per 31 december 2021	35
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2021	42
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	46
Overige gegevens	49
Vaststelling en goedkeuring jaarstukken	49
Verschillenanalyse begroting en jaarrekening 2021	50
Bijlage 1. Accountantsverklaring	52
Bijlage 2. Verantwoording verleende subsidies Provincie Zeeland	55
Bijlage 3. Realisatie 2021 per prestatieveld	56
Bijlage 4. Begroting 2021 per prestatieveld	56

Jaarverslag 2021

Algemene gegevens

Doelstelling

Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland gaat sinds 2019 door het leven als Erfgoed Zeeland. De doelstelling van de organisatie is om integraal activiteiten te bevorderen die gericht zijn op het behouden en beschermen, de toegankelijkheid, het doen van onderzoek en ontsluiting van erfgoed in Zeeland. Erfgoed Zeeland is een onafhankelijke expert.

Instellingsgegevens

Naam rechtspersoon	Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland
Adres	Looierssingel 2 Postbus 49 4330 AA Middelburg
Telefoonnummer	0118-670870
Website	www.erfgoedzeeland.nl
Kamer van Koophandel	41113210
BTW-nummer	NL 0054.95.660.B01

Samenstelling Raad van Toezicht 2021

De heer drs. A.M.A. Schenk	Voorzitter
Mevrouw dr. F. Petiet	Vicevoorzitter
Mevrouw drs. A.L. Broekmeijer	Lid
De heer drs. M.J. van Dijke MPM QC	Lid
Mevrouw mr. J.F. Dominicus	Lid

Directie in 2021

De heer drs. W.H.P. Scholten (tot 1 augustus 2021)
Mevrouw drs. B.M. Luiten (vanaf 1 augustus 2022 ad interim)

Beroep en nevenfuncties

De heer drs. W.H.P. Scholten

Secretaris Vereniging Provinciale Monumentenwachten Nederland (tot 4 maart), secretaris Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland (tot 25 augustus), voorzitter jury Zeeland Refinery Cultuurprijs Borsele

Mevrouw drs. B.M. Luiten

Hoofdfunctie: Partner Cultuur en erfgoed BMC, nevenfuncties: lid Raad van Toezicht Mediamatic, lid Vereniging Aegon, eigenaar de Tuinkamer in Priona

De heer drs. A.M.A. Schenk

Gepensioneerd, voorzitter van parochiekerncommissie O.L.V. Hemelvaart te Ovezande als onderdeel van de Pater Damiaanparochie, lid van het bestuur van CDA Borsele, lid van het bestuur van Stichting Dorpsbusje Ellewoutsdijk, lid van bestuur van de Stichting Landschapspark Borsele

Mevrouw dr. F. Petiet

Projectmanager/senior beleidsadviseur University College Roosevelt, lid Raad van Toezicht Zeeuwse Museumstichting

De heer drs. M.J. van Dijke MPM QC

Vrijgevestigd consultant interim financieel management, lid Raad van Toezicht Stichting Merinos, Kerkrentmeester en penningmeester Protestantse Gemeente Wemeldinge, penningmeester VvE Zusterstraat 11-19a (Boutique Hotel Rijks te Goes)

Mevrouw drs. A.L. Broekmeijer

Eigenaar Essentieel Ondernemen (bedrijfskundig levenscoach, teamcoach, organisatieadviseur, docent), lid Raad van Commissarissen bij Joh. Mourik & Co Holding b.v.

Mevrouw mr. J.F. Dominicus

Jurist en klachtenfunctionaris bij ZorgSaam Zorggroep Zeeuws-Vlaanderen, juridisch adviseur en mediator bij Dominicus Advies, voorzitter klachtencommissie personeel Emergis, voorzitter Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Zeeland.

Beleid met betrekking tot omvang en functie van eigen vermogen

Het eigen vermogen fungeert als buffer om in één of meerdere jaren uitgaven te kunnen verrichten, die niet vanuit de jaarlijkse exploitatierekening kunnen worden bekostigd.

De manier van financieren die sinds 2013 geldt maakt het opbouwen van een eigen vermogen voor organisaties als Erfgoed Zeeland lastig. De toevoeging van overschotten in enig boekjaar aan het eigen vermogen is sindsdien beperkt. In essentie kan er alleen nog vermogen worden gevormd uit andere bronnen dan de provinciale subsidie.

Deze ontwikkeling in combinatie met een aangepaste manier van subsidiëren heeft impact gehad op de ontwikkeling van het eigen vermogen van Erfgoed Zeeland. De overgangssituatie heeft een behoorlijke aanspraak gemaakt op het eigen vermogen.

Risico's en onzekerheden

De voornaamste risico's bestaan uit de volgende onderdelen:

Operationele activiteiten

- Langdurig ziek personeel en definitieve uitval van personeel.

Erfgoed Zeeland is eigen risicodragers en kan bij langdurige uitval voor aanzienlijke kosten komen te staan.

- Niet verlengen van tijdelijke arbeidsovereenkomst of ontslag van personeel.

Erfgoed Zeeland is als werkgever eigen risicodragers voor de W/W. Mochten er in de toekomst W/W-gevallen ontstaan, dan is hier geen dekking voor in de begroting. Een voorziening hiervoor kan pas worden gevormd, wanneer er sprake is van instroom. Een dergelijke voorziening zal uit eigen middelen dienen te worden bekostigd. Overigens is de arbeidsmarkt nu dusdanig dat de verwachting reëel is dat van langdurige werkloosheid bij vertrekkende mensen niet snel sprake zal zijn.

- Niet halen jaarlijkse target eigen inkomsten.

Vanuit deze inkomsten zijn marges te realiseren die kunnen bijdragen aan de groei van het eigen vermogen. Deze koers vraagt om een cultuuromslag en daar is tijd voor nodig.

Wet- en regelgeving

- Volgen van CAO

De loon- en arbeidsvoorwaardenontwikkeling is van grote invloed op het kostenpeil van de Erfgoed Zeeland. Bij de begrotingen zal hier terdege rekening mee moeten worden gehouden.

Risicobereidheid

Het minimale weerstandsvermogen wordt bepaald door toepassing van de RISMAN-methode. Er is derhalve geen sprake van een standaard bedrag qua risicobereidheid. De financiële risicobereidheid is dus variabel en wordt beïnvloed door de verhouding tussen het aanwezige totale vermogen en het minimaal vereiste weerstandsvermogen. Dit is inherent aan het karakter van de organisatie. Risicobereidheid heeft een relatie met verzekeren. Periodiek wordt dit onderwerp besproken met een risicospecialist van de verzekeringsmaatschappij.

Verkorte begroting 2022

Baten

Subsidie IKS Provincie Zeeland	2.343.104
Inkomsten 2e geldstroom	588.684
Projectsubsidies / sponsoring / bijdragen fondsen	100.000

Som der baten

3.031.788

Lasten

Activiteitenlasten IKS-subsidie	1.899.964
Organisatiekosten IKS	443.140
Lasten dienstverlening en projecten	650.000

Som der lasten

2.993.104

Exploitatieresultaat uit dienstverlening

38.684

Inleiding

Het jaar 2021 was onrustig voor Erfgoed Zeeland. Covid-19 heeft ons ook parten gespeeld, maar er was meer. In dit jaar is een aanloop genomen naar een organisatiekanteling passend bij de ontwikkelende omgeving van Erfgoed Zeeland zoals de Ontwikkelagenda Cultuurland en de Omgevingsvisie. Deze aanloop heeft van medewerkers en Raad van Toezicht veel inspanningen gevraagd. De in 2013 ingevoerde werkwijze met resultaatgerichte financiering die het fundament van onze organisatie vormt, krijgt nu daadwerkelijk vorm. Grote uitdaging is om de kanteling inhoud te geven terwijl de gevestigde organisatie door werkt. De beoogde transitie naar een hedendaags lerende netwerkorganisatie vraagt tijd en extra inspanningen. In 2021 is de aanloop naar de toekomst genomen.

Met het vertrek van de directeur bestuurder vanwege pensionering kwam er een natuurlijk moment om de route naar de nieuwe werkwijze in te zetten. Daarbij kwam de vraag van de Provincie om aan te sluiten bij een nieuwe meer toekomstbestendige koers. Onder leiding van een interim directeur bestuurder is bottom-up het strategisch meerjarenperspectief 2021-2030 *Over grenzen heen kijken* tot stand gebracht. Vanuit alle geledingen is meegedacht over dit meerjarenperspectief waarna het stuk is vertaald in een actieprogramma voor 2022. Met dit programma wordt de transitie in gang gezet.

Een dergelijke ingrijpende aanloop naar de toekomst gaat gepaard met onzekerheid in organisaties. Dat was in 2021 bij Erfgoed Zeeland niet anders. Het vertrek van diverse collega's werd in afwachting van de toekomstige koers niet meer automatisch opgelost met één-op-één vervanging. Er werd terughoudend gehandeld bij het vervullen van vacatures. Tegelijkertijd ontwikkelt de omgeving van Erfgoed Zeeland door veranderende wettelijke eisen die aan gemeenten en overheid gesteld worden op het gebied van Erfgoed. We zagen in 2021 derhalve een toename in vraagstukken en opdrachten van derde partijen en tegelijkertijd was er terughoudendheid in vervanging van expertkennis. Een lastige combinatie die desalniettemin heeft geresulteerd in een adequate respons op de diverse vragen vanuit het werkveld.

Daarbij komt dat vanwege corona het thuiswerken aan hield waardoor onderlinge verbinding minder vanzelfsprekend was en events en ontmoetingen werden afgezegd of niet georganiseerd werden. Alles bij elkaar genoeg ingrediënten voor onrust. Desalniettemin zijn er prachtige prestaties geleverd. Er zijn met een grote verscheidenheid aan projecten mooie opbrengsten en resultaten gerealiseerd. In het [online publieksjaarverslag 2021](#) worden de belangrijkste resultaten en activiteiten toegelicht.

In dit Jaarverslag 2021 met als titel *Aanloop naar de toekomst* wordt in lijn met de transitie die is ingezet ook een andere manier van verantwoorden gepresenteerd. Conform gebruikelijke governance eisen kunt u in hoofdstuk 2 lezen over de organisatie van Erfgoed Zeeland gevolgd door een hoofdstuk over bedrijfsvoering met aandacht voor HR, Financiën en ICT. In hoofdstuk 4 verantwoorden we de besteding van de integrale kostensubsidie (IKS) conform de prestatie-eisen gesteld in de beschikking. De ontwikkeling van dienstverlening aan derden en daarmee gepaard gaande nieuwe geldstromen wordt in hoofdstuk 5 toegelicht en verantwoord. De Jaarrekening 2021 wordt separaat gepresenteerd.

Vanaf deze plek dank ik alle medewerkers, de Raad van Toezicht en de samenwerkingspartners van Erfgoed Zeeland voor hun inzet, de coöperatie en het bundelen van krachten. Zo was het mogelijk om met nieuw elan en een uitdagend meerjarenperspectief het jaar af te sluiten en de mouwen op te stropen voor doorontwikkeling van onze prachtige organisatie.

Middelburg, juni 2022

Monique van Doorn
directeur-bestuurder

1 De organisatie

Over Erfgoed Zeeland

Missie

Erfgoed Zeeland is hét aanspreekpunt voor het erfgoed in Zeeland. In dialoog met de samenleving wordt betekenis gegeven aan het beschermen, benutten en beleven van erfgoed. Archeologie, cultuurhistorie, erfgoededucatie, monumenten, streektaal en volkscultuur zijn onderdelen van erfgoed die elkaar versterken.

Visie

Erfgoed Zeeland verbindt mensen en organisaties en staat voor een duurzame erfgoedzorg. De motivatie en inspiratie wordt gehaald uit de overtuiging dat erfgoed bijdraagt aan de kwaliteit van de Zeeuwse samenleving. We zetten ons in om erfgoedzorg in Zeeland goed te laten functioneren en faciliteren derden (inwoners, gasten en organisaties) om hun rol binnen de erfgoedzorg te kunnen vervullen. Daarvoor worden kennis, instrumenten, onze netwerken, faciliteiten en diensten ingezet.

Besturing

Erfgoed Zeeland wordt bestuurd volgens het Raad van Toezicht-model met een directeur-bestuurder aan het roer. De raad en de directeur-bestuurder volgen voor hun functioneren de Governance Code Cultuur. De aanloop naar de transitie heeft de Raad van Toezicht uitgewerkt in hun werkwijze en handelen via een zelfevaluatie en de opstelling van een *Toezichtplan*. De aanloop zelf heeft veel extra inspanningen gevraagd van de raad.

Verslag Raad van Toezicht

In het verslag van de Raad van Toezicht (hierna raad) is beschreven hoe de raad in 2021 zijn toezichthoudende taken heeft uitgevoerd.

Algemeen

De raad is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken van de organisatie, op de uitvoering van het door de directeur-bestuurder opgestelde beleid en het functioneren van de directeur. De raad is de formele werkgever van de directeur en fungeert daarnaast als klankbord en sparringpartner. De raad volgt voor zijn functioneren de Governance Code Cultuur.

Samenstelling en rooster van aftreden

De (gewenste) samenstelling van de raad en van de binnen de raad aanwezige competenties zijn vastgelegd in de statuten en in een profielschets. Leden van de raad worden benoemd door het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland, op voordracht van de raad. Elk jaar stelt een deel van de leden zijn of haar zetel ter beschikking volgens een door de raad vastgesteld rooster van aftreden. Leden van de raad hebben zitting gedurende een periode van vier jaar en zijn eenmaal herbenoembaar.

De raad bestond op 31 december 2021 uit vijf leden.

Rooster van aftreden per 1 april 2021

	2021	2022	2023	2024
Schenk (voorzitter) ²		X		
Petiet ¹		X		
Van Dijke ²	X			
Broekmeijer ²				X
Dominicus ²			X	

1 aftredend, niet herbenoembaar 2 aftredend, herbenoembaar

In 2021 zijn er geen wijzigingen in de samenstelling van de raad geweest. De heer Van Dijke is herbenoemd voor een periode van 4 jaar. Wel is een traject opgestart om invulling te geven aan de mutatie die 1 april 2022 ontstaat doordat mevrouw F. Petiet na 2 volle termijnen in de raad aftredend en niet herbenoembaar is.

De raad heeft in 2021 besloten een plaats open te stellen voor een trainee. Het traject tot werving van een nieuw lid en trainee is 28 oktober officieel in gang gezet op de website van Erfgoed Zeeland, sociale media en de Zeeuwse vacaturebank. Op zaterdag 30 oktober is de openstelling verder bekend gemaakt door advertenties in de PZC en BN de Stem. Eind november heeft de ingestelde selectiecommissie, bestaande uit mevrouw Broekmeijer en de heer Schenk, een eerste voorselectie gemaakt. Op 7 en 9 december heeft de selectiecommissie met 7 sollicitanten een gesprek gevoerd. In zijn vergadering van 15 december heeft de raad een besluit genomen tot voordracht van mevrouw drs. L.M. Jones MA bij Provincie Zeeland voor benoeming tot lid per 1 april 2022. Tevens is mevrouw drs. E. Wypkema per onmiddellijke ingang benoemd als trainee. In die hoedanigheid kan ze volwaardig functioneren in de raad, uiteraard zonder formele stem in de besluitvorming.

Vergoeding

Leden van de raad hebben recht op een vergoeding van onkosten en ontvangen als zodanig geen beloning onder welke benaming dan ook. De raad heeft in 2015 een vergoedingsregeling vastgesteld. De raad heeft in haar vergadering van 16 mei besloten om de geldende vergoedingen te handhaven. Tweejaarlijks, met als eerste keer uiterlijk 1 april 2023, zal het vergoedingenoverzicht opnieuw geagendeerd worden. De vergoedingen (exclusief reiskosten) zijn als volgt.

Voorzitter	€ 2.000
Vicevoorzitter	€ 1.100
Leden	€ 750

Werkwijze en werkzaamheden

Het jaar 2021 was voor de raad een bewogen jaar. Naast de reguliere taken stond het jaar in het teken van Covid-19, van het (vervroegd) uit dienst treden van directeur-bestuurder dhr. drs. W.H.P. Scholten per 1 augustus, van het onderzoek van provincie Zeeland en Erfgoed Zeeland met als doel de werkverhoudingen te verbeteren en te optimaliseren, van de periode met de interim directeur en van het traject om een nieuwe directeur/bestuurder aan te trekken.

De raad kwam vijfmaal in reguliere vergaderingen bijeen: op 10 maart, 19 mei, 8 september, 20 oktober en 15 december. De vergaderingen zijn deels fysiek gehouden in Het Schuitvlot in Middelburg en deels digitaal via ZOOM. Daarnaast hield de raad door de specifieke aandachtspunten talrijke digitale overleggen: 6, 14, 19, 23, 28 april, 26 mei, 4, 11, 18 juni en 28 september.

Op 3 februari heeft de raad met de drie sectorhoofden, de directeur-bestuurder een (digitale) brainstormsessie gehouden over nieuw beleid.

De voorzitter heeft regelmatig overleg gevoerd met de directeur. Hierin is onder andere gesproken over de impact van de coronacrisis (thuiswerken, communicatie, zichtbaarheid), de gevolgen van het vervroegd uit dienst treden voor de organisatie en de verhouding met de Provincie. De voorzitter en de vicevoorzitter hadden op 3 maart het jaargesprek met de directeur. Er is teruggekeken en vooruitgeblikt. Het gesprek stond grotendeels in het teken van het besluit van de directeur-bestuurder om vervroegd uit te treden. Op 21 juli heeft het exitgesprek plaatsgevonden.

Om de werkverhouding tussen Erfgoed Zeeland en de Provincie te verbeteren is in gezamenlijke opdracht een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd door Hiemstra & De Vries. Hieraan voorafgaand en na afloop ervan is er veelvuldig bestuurlijk overleg met gedeputeerde cultuur mevrouw A. Pijpelink geweest: 10 en 24 maart, 8 en 22 april, 19 mei en 3 november. Bij de gesprekken waren voorzitter en vicevoorzitter of een vervanger aanwezig. Tussendoor heeft veel 1 op 1 overleg plaatsgevonden tussen gedeputeerde van de provincie en voorzitter van de raad. Bij de sessie, waarbij Hiemstra & De Vries informatie bij de medewerkers van Erfgoed Zeeland en Provincie Zeeland ophaalde en bij de presentatie van het eindresultaat van het rapport, waren ook leden van de raad aanwezig.

Op 10 juni is er digitaal een personeelsbijeenkomst gehouden door de raad. Reden was om alle medewerkers van Erfgoed Zeeland te informeren over de laatste stand van zaken rondom de directeurswissel en het onderzoek met de provincie. Ook met de voorzitter van de personeelsvertegenwoordiging heeft de voorzitter van de raad enkele keren contact gehad.

In de periode eind mei tot en met juli hebben de sectorhoofden leiding genomen bij Erfgoed Zeeland. De per 1 augustus uittreedende directeur-bestuurder had als belangrijke opdracht een goede overdracht te verzorgen. Wekelijks is de balans opgemaakt in een tripartite overleg (lid managementteam, directeur-bestuurder en voorzitter raad).

Via BMC heeft de raad invulling weten te geven aan de per 1 augustus vrijvallende directeursfunctie. Vanwege het nog lopende onderzoekstraject met de Provincie Zeeland is voor een interim invulling gekozen. In het profiel lagen de accenten op een ervaren bestuurder, empathisch, een verbinder voor de leden van het managementteam en een verbinder die de medewerkers in hun kracht zet vanuit hun eigen verantwoordelijkheid. In de persoon van mevrouw G. Luiten heeft de raad de interim-functie ingevuld. De raad heeft regelmatig overlegd met mevrouw Luiten over de voortgang van haar opdracht en haar bevindingen.

Voor de werving van een nieuwe directeur-bestuurder hebben twee leden van de raad met drie bureaus gesproken. In de vergadering van oktober heeft de raad voor de begeleiding van Wesselo & Partners gekozen. Met de procesbeschrijving, tijdspad en wervingsprofiel heeft de raad nadrukkelijk bemoeienis gehad. 22 december heeft Wesselo & Partners een C.V.-presentatie voor de raad gegeven. Op basis hiervan is een aantal kandidaten uitgenodigd om in de procedure door te gaan. De procedure wordt in februari 2022 afgerond.

Door de raad zijn in 2021 de volgende zaken besproken en formeel goedgekeurd of vastgesteld:

- Voordracht aan Gedeputeerde Staten van mevrouw L. Jones per 1 april 2022 en ter kennisname de aanstelling van mevrouw E. Wypkema als trainee
- Vaststelling Jaarverslag 2020 van de raad
- Jaarstukken en Jaarrekening 2020 (in aanwezigheid van externe accountant)
- Prestatieaanbod 2022 (inclusief begroting)
- Meerjarenbegroting 2022-2025
- Rooster van aftreden Raad van Toezicht
- Vergaderschema 2022

Daarnaast zijn de volgende punten aan de orde geweest:

- De algemene gang van zaken
- De periodieke managementrapportages
- De coronacrisis en de impact hiervan op Erfgoed Zeeland
- de bestuurlijke overleggen Erfgoed Zeeland - Gedeputeerde Staten
- Personele zaken
- Ontwikkelingen provinciaal cultuurbeleid
- Beleidsontwikkelingen Erfgoed Zeeland
- De prognose van de resultaten over 2021
- De frauderisico-analyse

In de vergadering van mei was het sectorhoofd Bedrijfsvoering en Ondersteuning Rogier Havermans aanwezig voor het agendapunt financiën (accountantsverslag en Jaarstukken 2020), evenals de accountant. In de vergadering van oktober waren de sectorhoofden Marc Kocken en Rogier Havermans aanwezig voor het agendapunt organisatiezaken en financiën (prestatieaanbod en begroting 2022 en meerjarenbegroting 2022-2025).

De raad heeft zijn jaarlijkse zelfevaluatie op 15 juli gehouden. Dit jaar was dit met externe begeleiding van Caroline Wijntjes van de Erkende Toezichthouder. We hebben grondig teruggekeken op ons gezamenlijk en individueel functioneren en ook lijnen naar de toekomst uitgezet. Hierbij is bijvoorbeeld gesproken over hoe en wanneer leden van de raad contact hebben binnen en buiten de organisatie. Er is beperkt gesproken over

de onderlinge interactie. Een belangrijke opbrengst was de gedragen visie dat we ons toezicht de komende tijd willen uitvoeren vanuit het netwerkperspectief.

De raad heeft een eerste concept Toezichtplan opgesteld. Naast een algemeen gedeelte bevat dit ook enkele speerpunten waar de raad extra aandacht aan wil geven in haar uitvoering en professionalisering van het toezicht. Het toezichtplan wordt in 2022 verder ingevuld.

Overige bijeenkomsten

Leden van de raad zijn aanwezig geweest bij verschillende informele bijeenkomsten:

- afscheidsborrel van de heer W. Scholten
- de bindingsbarbecue op 21 september
- de open dag op 11 september

Op 28 september heeft de raad een overleg gehad met de Raad van Toezicht van het Zeeuws Museum. Het doel hiervan was kennismaking en van gedachten wisselen over wat de directeurs en raden voor elkaar kunnen betekenen.

Op 29 september heeft de voorzitter een informeel overleg gehad met de voorzitter van de Bond Heemschut, afdeling Zeeland.

Tot slot

De raad constateert met plezier dat er door directeurs, medewerkers en vrijwilligers, ondanks de complicatie van de coronacrisis en ondanks de onzekerheden door de directeurswissel en het onderzoek met de provincie in 2021 op een goede manier en met veel inzet invulling is gegeven aan de taken en werkzaamheden van Erfgoed Zeeland. Er is bijgedragen aan het maatschappelijk draagvlak voor erfgoed in de Zeeuwse samenleving.

De raad ziet als belangrijkste aandachtspunt het realiseren van de financiële balans tussen de IKS-gerelateerde werkzaamheden en de werkzaamheden in het kader van de betaalde dienstverlening. Eigen inkomsten waren ook in 2021 nodig om de IKS-gerelateerde werkzaamheden te realiseren. Daarnaast uiten we hier onze zorg over de goedkeuringsprocedure en toekenning van de subsidie. Vertraging geeft binnen de organisatie onzekerheid over de mogelijkheid tot uitvoering van de werkzaamheden.

Anbi en donateurs

Erfgoed Zeeland is door de belastingdienst aangemerkt als culturele ANBI. Donaties zijn aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. In 2021 had Erfgoed Zeeland 513 donateurs en 11 bedrijven/organisaties. De donateurs ontvangen vier keer per jaar het tijdschrift *Zeeuws Erfgoed*.

Website

De website van Erfgoed Zeeland kende in 2021 in totaal 23.937 sessies en 15.164 gebruikers hetgeen een geleidelijke stijging is ten opzichte van 2020 (zie verderop de infographic *Erfgoed Zeeland in getallen*) Monitoring van deze cijfers gaat ons meer inzicht geven in de (publieke) belangstelling voor de verschillende onderdelen van de website.

Samenwerking met Provincie Zeeland

Provincie Zeeland en Erfgoed Zeeland zijn partners in de opgave voor het beschermen, benutten en beleven van cultureel erfgoed in Zeeland. In 2021 werd duidelijk dat de werkrelatie in de afgelopen jaren in toenemende mate onder druk was komen te staan. Vanuit beide organisaties kwamen de signalen dat er sprake was van communicatieruis, ontevredenheid over de werkverhoudingen en dat er vragen waren aangaande de governance. De beelden over de oorzaken liepen uiteen waarna de Raad van Toezicht van Erfgoed Zeeland en Gedeputeerde Staten in mei 2021 gezamenlijk de opdracht hebben verstrekt voor de uitvoering van een extern onderzoek naar de werkrelatie tussen beide organisaties. Inzet van het onderzoek was de gemeenschappelijke wens om tot verbetering van de werkrelaties te komen. Het onderzoek is

uitgevoerd door bureau Hiemstra & De Vries. Het eindrapport is in december 2021 gepresenteerd aan Erfgoed Zeeland en Provincie Zeeland.

Uiteindelijk is in december 2021 besloten om het mandaat depotbeheer niet in te trekken, een kwestie die eerder mede aanleiding was voor het onderzoek van Hiemstra & De Vries. In de tijd dat het onderzoek werd uitgevoerd is door medewerkers van Erfgoed Zeeland betrokken bijgedragen aan de totstandkoming van het Meerjarenperspectief. Ondertussen waren er diverse personele wisselingen. Het geheel zorgde bij alle betrokkenen voor het gevoel een nieuwe start te kunnen maken. Een start met een positieve, constructieve ontwikkeling van de werkrelatie.

In de loop van 2022 volgt verdere besluitvorming over het depotbeheer waarbij de gedeelde ambitie is om tot een onderscheidend en waardevolle positionering van het Zeeuws archeologisch depot te komen.

Ondertussen was door Erfgoed Zeeland de werving voor de nieuwe directeur-bestuurder gestart. De verbeterde werkrelatie met de Provincie en de vervulling van de vacature voor directeur-bestuurder vormden bij de start van het nieuwe jaar het slotstuk van een periode die we duiden als aanloop naar de toekomst.

Meerjarenperspectief

In 2021 is een start gemaakt met het inrichten van een andere manier van werken die past bij hedendaagse ontwikkeling zoals vertaald in de Omgevingsvisie, de Ontwikkelagenda en past bij professionele organisaties. Halverwege 2021 kwam de uitnodiging van de Provincie om aan te sluiten bij hun Ontwikkelagenda Cultuurland 2022-2024 (kortweg Cultuuragenda) en met een meerjarenperspectief te komen ook gekoppeld aan de concretisering van de Omgevingsvisie met aandacht voor de ontwikkeling van cultureel ondernemerschap. Het door Erfgoed Zeeland ontwikkelde meerjarenperspectief *Over grenzen heen kijken* is uitgewerkt in zes programmalijnen waar samenwerking en kennis delen door experts veel meer ruimte krijgen. En waar de toekenning van inzet en activiteiten beter te duiden is. De uitwerking van de programmalijnen en de bijpassende werkprocessen en leiderschap vragen een behoorlijke transitie van de eerdere werkcultuur.

De vertrouwde traditioneel professionele werkwijze staat voor de uitdaging om meer in verbinding te gaan werken. Dat geldt voor samenwerking intern waar de verschillende 'domeinen' elkaar bij een integrale benadering meer te bieden hebben en het geldt voor de samenwerking met externe partijen. Om Erfgoed Zeeland vervolgens te kunnen positioneren als lerende netwerkorganisatie en facilitator voor het beschermen, benutten en beleven van erfgoed in Zeeland. Deze ambitie vormt de basis voor verdere uitwerking in 2022.

De zes programmalijnen en hun verbinding met de Cultuuragenda en de Omgevingsvisie is gevisualiseerd in de volgende infographic:

01 Erfgoed als basis voor een waardevolle leefomgeving

Waarde materieel en immaterieel erfgoed
Erfgoedvisies
Gemeentelijke monumentenlijsten
Herbestemming

Bevordering erfgoedcoördinatie
Opleidingen

- Omgevingsvisie
- Ontwikkelagenda cultuurland
- Intrinsieke waarde
- Basis op orde
- Vernieuwing en verbreding

Versterking kwalitatieve basis en balans toerisme 02

Erfgoedbeleving
Erfgoed voor toeristische infrastructuur

Economische betekenis erfgoed
Samenwerking organisaties en ondernemers
Zeeuwse Ankers / Erfgoedlijnen
Stimuleren creatieve industrie

03 Klimaatadaptatie en verduurzaming

Instandhouding monumenten
Inspecties door Monumentenwacht
Duurzaam monumentenpaspoort
Energiebronnen historische kernen / cultuurlandschap

Ontwikkeling digitaal loket en spreekuur

Een leven lang erfgoed 04

Digitalisering materieel en immaterieel erfgoed

Ondersteuning netwerk vrijwilligersorganisaties
Erfgoedvrijwilliger.nl
ArcheoHotspot / open depot
Deskundigheidsbevordering (Zeeuwse Erfgoedacademie)
Quickscans musea
Erfgoededucatie

05 (Her)bestemd en toekomstbestendig erfgoed

Behoud erfgoed
Herbestemmingsloosd/-team
Bevordering leefbaarheid in kleine kernen / gebieden

Samenwerking binnen / buiten provincie
Fieldlabs (jeugd)
Culturele activiteiten bij erfgoed

Erfgoed in een inclusieve samenleving 06

Inventarisatie relictten 'minderheden'

Onderzoek musea / diversiteit
Evenementen o.b.v. diverse tradities
Erfgoed voor nieuwe Nederlanders (onderzoek en inventarisatie)
Samenwerking zorgpartners

De uitwerking van de programmalijnen van het strategisch meerjarenperspectief 2021-2030 - Over grenzen heen kijken.

2 Bedrijfsvoering

Met de ontwikkelingen op het gebied van resultaatgerichte financiering die sinds 2013 is ingezet, heeft Erfgoed Zeeland de opdracht om het cultureel ondernemerschap inhoud te gaan geven. Hoe kan de kennis en expertise van Erfgoed Zeeland benut worden voor projecten en diensten die een andere geldstroom kennen dan de integrale kostensubsidie en daarbij meerwaarde creëren voor de Zeeuwse samenleving. Een interessante en uitdagende vraag die betekenis krijgt voor de bedrijfsvoering. Met het aantrekken van andere geldstromen, wat overigens al gebeurt, zullen ook de kosten van Erfgoed Zeeland evenredig toebedeeld moeten worden aan die projecten en dienstverlening. Dat vraagt een andere manier van begroten en het vraagt ook investeringen om deze rol met kwaliteit te kunnen vervullen. Bijvoorbeeld voor het ontwikkelen van relatienetwerken en voor het ontwikkelen van passende inrichting van de bedrijfsvoering. In 2021 zijn daar stappen ingezet met de invoering van een nieuw bedrijfsvoeringssysteem (AFAS). Met het opstellen van het meerjarenperspectief komt er ook zicht op de vereiste expertise en inzetbaarheid van medewerkers.

Financiën

De financiering van Erfgoed Zeeland kent zoals hier voor gezegd een meervoudige opbouw. De belangrijkste bron is de Integrale Kosten Subsidie die via een beschikking van de Provincie wordt ontvangen. Naast deze subsidie zijn er andere inkomsten te weten abonnementsgelden voor de Monumentenwacht, de eigen bijdrage van inspecties door de Monumentenwacht, projectsubsidies, dienstverleningsactiviteiten en overige activiteiten als het verzorgen van lessen of bijdragen aan publicaties. Erfgoed Zeeland heeft daarnaast een trouwe aanhang van donateurs.

In de jaarrekening is een onderverdeling gemaakt van de inkomsten met de verdeling van de kosten voor de verschillende activiteiten. Hoe deze verdeling goed kan ontwikkelen bij meer inbreng door cultureel ondernemerschap en dienstverlening aan derden vraagt aandacht. Een transparante verantwoording vormt onderwerp van periodiek gesprek tussen de Provincie en Erfgoed Zeeland. Het jaar 2021 kent een negatief financieel resultaat. Dat was ook zo begroot. Het uiteindelijke resultaat is wel beter dan aanvankelijk begroot. Voor verdere informatie zie de Jaarrekening 2021.

Integrale kostensubsidie (IKS)

Met de toekenning van de IKS kan Erfgoed Zeeland garant staan voor onafhankelijke expertise ontwikkeling en professioneel kwaliteitsbeleid. Voor 2021 heeft Erfgoed Zeeland reeds eind 2020 een Prestatieaanbod met begroting ingediend als antwoord op de uitvraag van de Provincie. Vanwege dispuut over dit prestatieaanbod heeft de Provincie in het voorjaar van 2021 laten weten dat minder inzet voor archeologie wordt gevraagd en in de beschikking van 30 maart 2021 is het gedeelte 'archeologie' uit de begroting gehaald.

Erfgoed Zeeland is vervolgens gevraagd een plan van aanpak op te stellen voor de archeologie waarna de Provincie de herziene subsidieaanvraag gehonoreerd heeft. De uiteindelijke beschikking is in december 2021 ontvangen. Het dispuut over het archeologisch depot, de eerder genoemde lastige werkrelatie en de onrust rondom het verkrijgen van de beschikking hebben onzekerheid veroorzaakt bij alle betrokkenen, maar zeker bij de uitvoerende experts. De uitnodiging van de Provincie Zeeland in juli 2021 om mee te denken over hetgeen we kunnen bieden in lijn met de provinciale ontwikkelingen is een extra activiteit die binnen de kaders van IKS door Erfgoed Zeeland is opgepakt en uitgevoerd. Ook de bijdrage aan het onderzoek door Hiemstra & De Vries was een toegevoegde activiteit in 2021.

Na de uitvoering van het onderzoek hebben beide partijen aangegeven dat deze situatie onwenselijk is en niet herhaald moet worden. Halverwege 2021 heeft de Provincie Erfgoed Zeeland en de andere IKS organisaties uitgenodigd om op een andere manier naar het prestatieaanbod te gaan kijken. Dat heeft geleid tot het aanbod van de zes programmalijnen. De ontwikkeling van het meerjarenperspectief en de destillatie van de programmalijnen was een stevige opdracht aan de organisatie die tegelijkertijd als reflectie op en herijking van de IKS activiteiten kan worden gezien.

In 2021 kreeg Erfgoed Zeeland te maken met de afrekening van de IKS-subsidie over 2020. Uit de verantwoording bleek dat Erfgoed Zeeland een bedrag van bijna 25 K te veel aan subsidie had ontvangen. Deze is inmiddels terug betaald. Eind 2021 heeft Erfgoed Zeeland samen met andere IKS-instellingen (ZB, Zeeuws Museum) bestuurlijk onder de aandacht gebracht dat de begrotingssystematiek wringt met de praktijk.

Inkomsten dienstverlening en projecten

De andere geldstromen zijn divers van oorsprong. De Monumentenwacht wordt deels door eigenaren betaald via abonnementen en de uitvoering van inspecties. Er zijn projectsubsidies en er worden diensten verleend op het gebied van Erfgoed expertise. Belangrijke dienstverlening in 2021 was de start bij 11 gemeenten om een Kerkenvisie te ontwikkelen en de inzet van archeologie adviseurs bij de samenwerkende Oosterschelde gemeenten. Overigens zijn we met alle 13 Zeeuwse gemeenten in gesprek over de uitwerking. Hiermee neemt Zeeland een unieke plek in Nederland in. Via een samenwerking met andere Erfgoedhuizen die gezamenlijk optrekken onder de naam OPEN is gestart met een project om vrijwilligers te helpen bij het online ontmoeten en ontwikkelen van hun inzet op erfgoed

De tijdgeest vertaald in de Omgevingsvisie en de Cultuuragenda vraagt om het ontwikkelen van cultureel ondernemerschap hetgeen Erfgoed Zeeland voor andere verantwoordingseisen stelt. Met de introductie van AFAS in 2021 is hier een stapje gezet, in 2022 vraagt dit doorontwikkeling. Door de expertise van Erfgoed Zeeland ook op andere manieren beschikbaar te maken bijvoorbeeld via toerisme kan op nieuwe manieren worden bijdragen aan de missie van beschermen, benutten en beleven van erfgoed. Nieuwe benutting van erfgoedkennis en -kunde gaat bij dragen aan een bredere participatie van de samenleving in de wereld van erfgoed en daarmee aan de invulling van het gedrag van Faro en het bevorderen van welzijn in de samenleving.

Aantrekken van een andere geldstroom kent ook risico's. Aandacht voor het behoud van onafhankelijkheid en kwaliteit van de inzet van Erfgoed Zeeland is daarbij belangrijk. Naast het borgen van continuïteit. We zijn ons daar terdege van bewust en blijven hier alert op.

In de Jaarrekening 2021 is te lezen hoe ontwikkeling van diensten zich ontwikkeld heeft versus de ontwikkeling van de IKS en wat het financiële resultaat is geweest over het jaar 2021.

Human resources

De personele bezetting kwam in 2021 onder druk te staan als gevolg van de reeds genoemde dynamiek en onzekerheid over beleidskeuzes. De schurende werkrelatie met de Provincie, het vertrek van medewerkers gecombineerd met een rem op werving en vervulling van vacatures vanwege de onzekerheid was niet makkelijk. Tel daar Covid-19 bij op en het is duidelijk dat 2021 zeer zeker een roerig jaar was dat de personele inzet heeft geraakt.

Het afscheid van de directeur-bestuurder die vrijwel sinds de oprichting van Erfgoed Zeeland verantwoordelijk was voor de opbouw en groei van de organisatie kon vanwege Covid-19 net als veel andere events slechts op kleine schaal aandacht krijgen. De bijzondere kennisorganisatie die Erfgoed Zeeland is geworden, staat nu aan de vooravond van een doorontwikkeling. Kennis en kunde anders gaan delen en passend bij het tijdsbeeld breder toegankelijk maken. Daar ligt, met grote erkentelijkheid voor de voormalig directeur, een heel goed fundament voor.

De bezetting is in 2021 onder invloed van de verschillende onzekerheden afgenomen terwijl veel werk door ging. Dat heeft er toe geleid dat er met een flexibele schil is gewerkt. Met name bij de inzet van ondersteuning en bij dienstverleningsprojecten is gebruik gemaakt van diverse flexibele oplossingen.

Formatie

	1-1-2021		31-12-2021	
Bezetting	25,66	31 mensen	23,27	28 mensen
Flexibel	2,2	4 mensen	2,8	4 mensen
Vacature	1,2		1,74	

Ziekteverzuim

	2020		2021	
	2,2		4,8	

Uit de cijfers blijkt dat de formatie is afgenomen en dat de flexibele inzet is toegenomen. Daarnaast ontstonden er vacatures in 2021. We zien ook dat het ziekteverzuim hoger is dan in 2020. Dat is zeker een punt van aandacht hoewel de stijging wel past bij de dynamiek die binnen de organisatie was en de combinatie met Covid-19.

Vorming, Training en Opleiding

Ook in 2021 waren als gevolg van Covid-19 de geplande cursussen en symposia veel minder dan in andere jaren. De deelname aan online bijeenkomsten is wel toegenomen. Er zijn voor medewerkers van Erfgoed Zeeland volop mogelijkheden om zichzelf verder te ontwikkelen. Met de beoogde organisatie ontwikkeling zal leren en ontwikkelen met nog meer nadruk geagendeerd worden in de jaargesprekken.

Personeelsbeleid

Het personeelsbeleid van Erfgoed Zeeland wordt bepaald door de provinciale CAO en eigen aanvullingen die vermeld staan in de informatiegids die nieuwe medewerkers bij indiensttreding ontvangen. Jaargesprekken vormen een vast onderdeel van het beleid. In 2021 zijn deze gesprekken wederom gevoerd conform de methodiek van het goede gesprek. De onzekerheden en dynamiek van 2021 hadden ook hun uitwerking op ontwikkeling van medewerkers.

Passend bij de ambities om te transformeren naar een lerende netwerkorganisatie zullen de goede gesprekken steeds meer in het teken staan van persoonlijke ontwikkeling en de ontwikkelmogelijkheden bij EZ.

Personeelsbijeenkomst

In september is een BBQ georganiseerd. Met deze bijeenkomst werd onder meer de (naar later bleek, tijdelijke) terugkeer naar kantoor ingeluid. In het najaar van 2021 kregen we weer te maken met een Lock down periode. De twee personeelsbijeenkomsten in het kader van het onderzoek Hiemstra & De Vries zijn daarom ook online gehouden.

Hybride werken

In vervolg op nieuwe werkinrichting als gevolg van Covid-19 is er een hybride werkcultuur ontstaan in 2021. De dinsdag, woensdag en donderdag zijn in principe kantoorwerkdagen, waarbij dinsdag de centrale dag is en medewerkers zo veel mogelijk op locatie aanwezig zijn. Op maandag en vrijdag kan er in overleg met leidinggevende vanuit huis worden gewerkt. Een meer structurele basis voor plaats- en tijd onafhankelijk werken is (nog) niet verankerd in de cao. Naar verwachting doet dit zijn intrede bij de nieuwe cao-afspraken.

Personeelsvertegenwoordiging

De Personeelsvertegenwoordiging (PVT) werd ook in 2021 gevormd door Wim Jakobsen (voorzitter), Greet Lekatompessy en Joost van den Berg. De PVT kwam in 2021 2 keer bij elkaar. De voorzitter van de PVT is betrokken geweest bij het wervingsproces van de nieuwe directeur-bestuurder.

ICT

De inzet en benutting van technologie en online mogelijkheden wordt steeds belangrijker voor organisaties. De maatschappelijke ontwikkelingen op dit terrein vragen om vaste agendering van het thema ICT op vergaderingen aangaande strategie, beleid en toezicht. Daarbij vraagt security steeds meer aandacht. Wel of niet werken in de cloud? Security? Inzet van Augmented Reality en Artificial Intelligence, het zijn stuk voor stuk thema's die ook bij Erfgoed Zeeland om aandacht, visie en beleid vragen.

Erfgoed Zeeland is in 2021 gaan werken met AFAS, een hedendaags bedrijfsvoeringssysteem. Met dit systeem is het makkelijker om op afstand te werken en het combineert verschillende applicaties. In de eerste fase is met name de urenregistratie, salarisadministratie, HR-administratie, projectadministratie en financiële administratie in AFAS ondergebracht. In 2022 zullen verdere functies zoals het CRM volgen.

Binnen de activiteiten van Erfgoed Zeeland wordt ook steeds meer gebruik gemaakt van online instrumenten. Zo kent Zeeuwse Ankers de mogelijkheid om via QR-codes informatie beschikbaar te maken, wordt er samengewerkt met MuseumTV om de musea online podium te geven en is er een samenwerking met de Zeeuwse Bibliotheek om collecties online beschikbaar te maken via het programma Atlantis. December 2021 is de collectie van het Zeeuws maritiem muZEEum als eerste naar de productieomgeving van Atlantis gemigreerd.

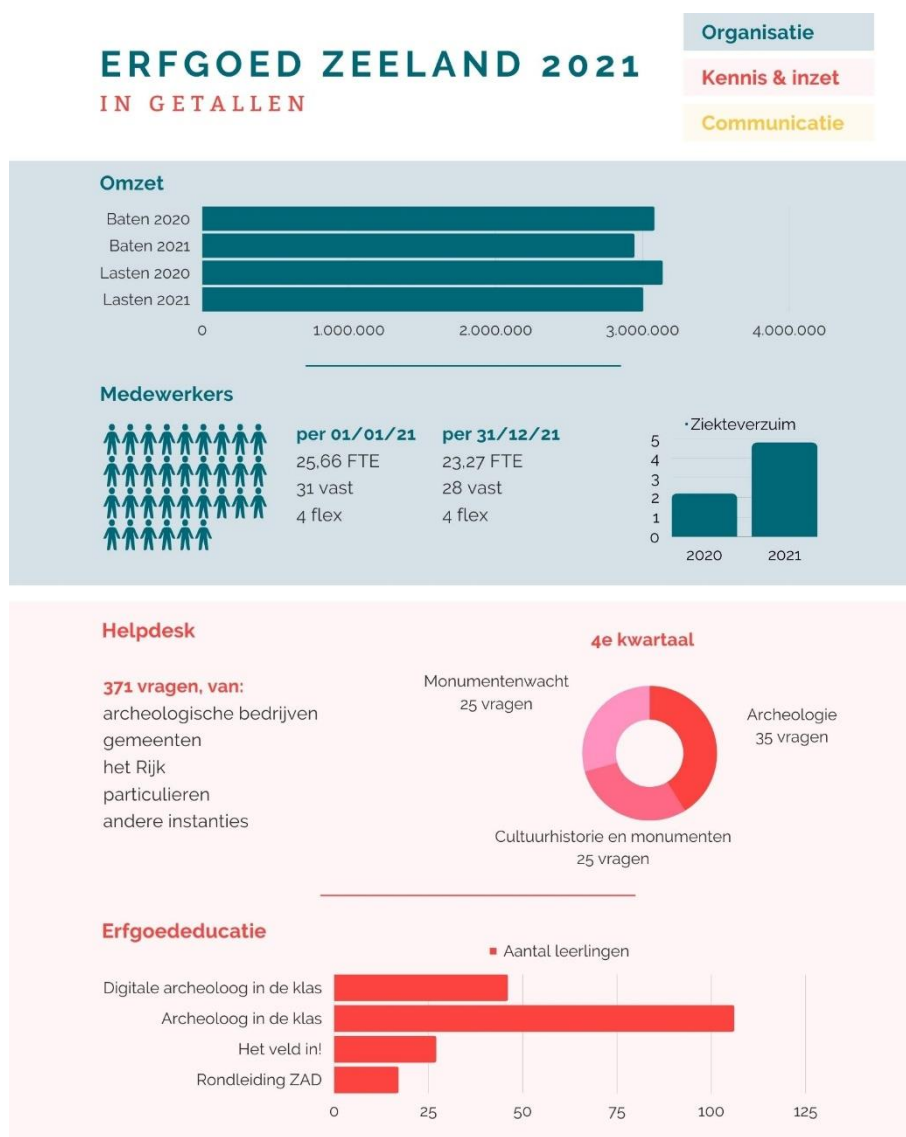
Met de inzet van een digitaal erfgoed coach biedt Erfgoed Zeeland aan mensen en partijen in de Zeeuwse Erfgoedwereld ondersteuning om te leren werken met deze toepassingen.

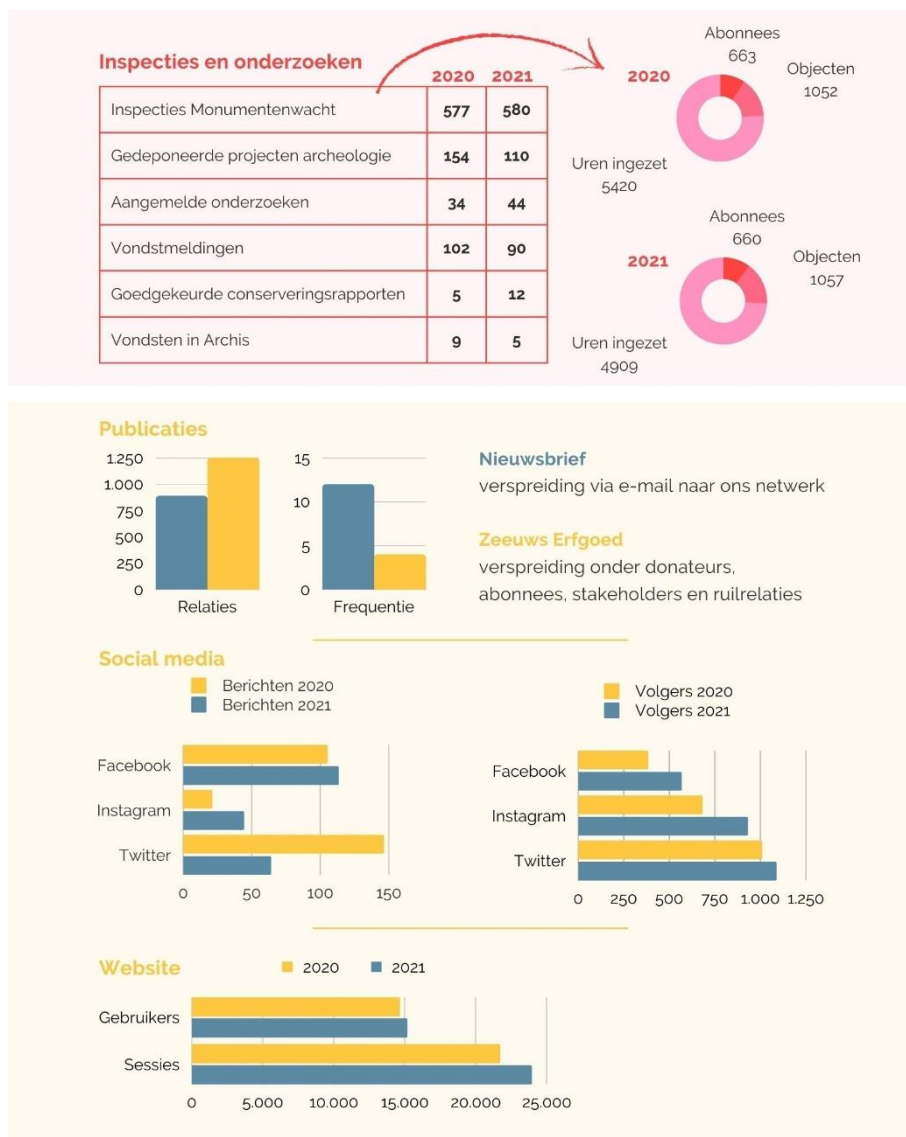
Ten aanzien van security en beveiliging van de ICT-infrastructuur en applicaties werken we samen met de Zeeuwse Bibliotheek. Zij verzorgen voor ons de security waar het toegang tot data betreft.

3 Verantwoording IKS-prestaties

Tot 2021 was het motto van Erfgoed Zeeland 'Schakelen'. Dat motto kreeg in 2021 een nieuwe dimensie. Het is namelijk het jaar waarin is geschakeld naar een nieuw tijdperk. Zo kreeg in 2021 het provinciale cultuurbeleid (en daarbinnen het erfgoedbeleid) te maken met de vernieuwde Cultuuragenda en de aankomende implementatie van de Omgevingsvisie. Voor Erfgoed Zeeland betekende dit na het reeds geleverde schakelwerk tijd om een nieuwe mix van continuïteit en vernieuwing te presenteren. Dat heeft vorm gekregen via de presentatie van de programmalijnen die zijn geschetst in het meerjarenperspectief *Over grenzen heen kijken* dat in het najaar is gepresenteerd. De oplevering van dit meerjarenperspectief is een belangrijk resultaat van 2021. Het vormt een basis waar Provincie en Erfgoed Zeeland elkaar met gedeelde ambities ontmoeten en kunnen versterken. Het jaar 2021 was een aanloop naar een veranderende wereld van verbinding, verstevigen van samenwerking en verkennen van nieuwe verhoudingen. Gebaseerd op de kennis en kunde die in het verleden zijn opgebouwd en verrijkt.

Op weg naar nieuwe tijden wordt het prestatiebewijs voor de uitwerking van het IKS-programma anders gepresenteerd dan voorgaande jaren. De nadruk ligt op de geleverde prestaties en hoe we als organisatie tot deze uitwerking hebben kunnen komen. Voor diverse kengetallen is onderstaande infographic 'Erfgoed Zeeland 2021 in getallen' gemaakt.

Naast kwantitatieve cijfers zijn er de kwalitatieve prestaties. Eerder zijn deze reeds gepresenteerd via het [publieksjaarverslag](#). Bij de uitwerking van deze prestaties wordt veel samengewerkt met een scala aan partners. Onderstaand worden in lijn met de verantwoordingseisen uit de beschikking met zaaknummer 40891 van de Provincie Zeeland de prestaties van 2021 gepresenteerd.

Voor 2021 zijn de prestatieafspraken ingedeeld in de prestatiegebieden Beschermen, Benutten en Beleven.

Beschermen

Monumentenwacht

In 2021 zijn er 580 inspecties uitgevoerd voor de Monumentenwacht. Dat zijn er minder dan gepland hetgeen met name het gevolg is van corona waardoor samen reizen niet altijd mogelijk was. Naast de inspecties heeft Erfgoed Zeeland zich via de beschikbaarheid van een tweetal landelijke regelingen (Regeling Reductie Energiegebruik, specifiek voor Zeeland) en de subsidieregeling van het Nationaal Restauratiefonds voor wat betreft duurzaamheidsadviezen kunnen inzetten om het Duurzaam Monumentenpaspoort te promoten. Voor verdere promotie en uitrol is een extern bureau betrokken. De campagne wordt naar verwachting voorjaar 2022 opgeleverd. De financiering van de campagne geschiedt vanuit het (rest)budget van een project van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en wordt in goed overleg met de Zeeuwse partners ingezet. Het Duurzaam Monumentenpaspoort geeft inzicht in de mogelijkheden tot energiebesparingen en verbeteringen in wooncomfort in een woonhuismonument met handvatten hoe dit te verbeteren

Restauratie Opleidingsprojecten Zeeland

Ook in 2021 faciliteerde Erfgoed Zeeland het Restauratie Opleidingsprojecten (ROP) Zeeland, met als doel om de deskundigheid op het gebied van onderhoud van monumentale gebouwen te kunnen borgen. De coördinator van dit project heeft een werkplek bij Erfgoed Zeeland en David Koren, adviseur bij Erfgoed Zeeland, maakt deel uit van de Stuurgroep. Vanuit de Monumentenwacht van Erfgoed Zeeland zijn gastlessen verzorgd bij de mbo 4-middenkaderopleiding van Scaldia en in het tijdschrift *Zeeuws Erfgoed* is elk kwartaal aandacht besteed aan onderdelen van Restauratie Opleidingsprojecten Zeeland.

Het project heeft door de inzet van de coördinator en de steun van de Provincie 12 Restauratie Opleidingsprojecten weten te realiseren waar 25 leerlingen onder begeleiding van de gecertificeerde leermeesters ervaring hebben kunnen opdoen in het restauratievak.

> Pagina uit *Zeeuws Erfgoed-juni* over Restauratie Opleidingsprojecten.

Archeologie

In het Jaarverslag 2020 werd gesproken over een verdeling van activiteiten op het gebied van archeologie:

- Zeeuws Archeologisch Depot
- Certificering archeologische werkzaamheden
- Meldpunt Erfgoed Zeeland
- Projecten

Ervaren pijnpunt hierbij was de onzekerheid over het gemandateerd voortzetten van het depot onder de vlag van Erfgoed Zeeland en de relatie en praktische uitwerking van projecten voor derden in relatie tot archeologie activiteiten binnen de IKS. Uiteindelijk is in december 2021 het mandaat verlengd en een beslissing over de toekomst uitgesteld. Desondanks zijn de werkzaamheden het jaar door uitgevoerd. Het Meldpunt is ook voortgezet, zie voor aantallen en de vragenstellers naar de infographic over onze activiteiten.

Ten aanzien van de inzet van archeologie-expertise binnen en buiten de IKS door dezelfde persoon is het zaak transparant te verantwoorden welke kosten waar worden meegerekend. Een transparante verantwoording kan dit bewerkstelligen. De combinatie biedt bijzondere kansen voor synergie omdat deze

onderscheidende kennis juist gebaat is bij het stapelen van ervaring. Die ambitie krijgt in 2022 de gezamenlijke aandacht van Erfgoed Zeeland en de Provincie Zeeland.

Alle certificaten (waaronder depotbeheer, protocol 4010) zijn in het derde kwartaal verlengd. Ook zijn er bijdragen geleverd aan educatieprogramma's en er is gewerkt aan het project Archeolink. Gegevens uit deze databank zijn overgezet naar een access database en worden te zijner tijd aangevuld voor toekomstige integratie met ArcheoDepot of gekoppeld aan reeds bestaande projecten in ArcheoDepot. Deze inzet draagt bij aan de digitalisering van dit vakgebied.

Benutten

Erfgoed Zeeland heeft bijgedragen aan een aantrekkelijk Zeeland door bij erfgoed betrokken partijen te faciliteren en te ondersteunen bij het benutten van erfgoed.

Publicaties

Ook in 2021 zijn er weer 4 edities van *Zeeuws Erfgoed* verschenen. Verspreiding vond plaats onder abonnees van de Monumentenwacht, onze donateurs en ons warme netwerk. Maandelijks is er een digitale nieuwsbrief uitgebracht en de website is actueel. Die laatste wordt steeds beter gevonden en benut, zie ook de infographic.

Met een financiële bijdrage van de Provincie heeft het CBK Zeeland in 2021 een programma, een publicatie en een tentoonstelling mogelijk gemaakt over Saeftinghe. Erfgoed Zeeland heeft vanuit inhoudelijke kennis bijgedragen aan *Saeftinghe 2021 Weids & Intiem*.

Museum TV

Na een succesvolle start in 2020 sloten in 2021 wederom 10 Zeeuwse musea aan bij het landelijke digitale videoplatform MuseumTV. Via dit platform zetten de Zeeuwse musea zich in de kijker bij een breed publiek en laten zij hun locatie en collecties in beeld brengen door professionele Zeeuwse filmmakers. Deze deelname wordt begeleid door de adviseur musea van Erfgoed Zeeland.

> Screenshot van promotiefilm over Museum Het Bolwerk.

Atlantis

Samen met de ZB| Bibliotheek van Zeeland werkt Erfgoed Zeeland aan de inrichting van een Zeeuws erfgoedplatform, een online omgeving die mogelijkheid biedt om alle Zeeuwse erfgoedcollecties gezamenlijk te ontsluiten. Om dit te realiseren heeft de ZB het Atlantis-platform van DEVENTit aangeschaft. De inrichting van het erfgoedplatform, de conversie van de collecties en het koppelen van collecties uit andere bronnen is in volle gang. Hier wordt aan gewerkt door medewerkers van de ZB en van Erfgoed Zeeland. Medewerkers van het muZEEum hebben in 2021 een online basiscursus Atlantis gevolgd. Het muZEEum is na Stichting Het Walchers Costuum de tweede organisatie die met Atlantis gaat werken. Onze digitaal erfgoed coach vervult de eerstelijns helpdesk voor dit project.

Ondersteuning

De helpdesk van Erfgoed Zeeland wordt goed gevonden, zie de ontwikkeling van cijfers in de infographic. Er is een verdeling van archeologische vragen, cultuurhistorische vragen en vragen voor de Monumentenwacht. In totaal zijn er in 2021 371 vragen gesteld via dit kanaal.

Adviesrol

Erfgoed Zeeland heeft een adviesrol richting Provincie, gemeenten, waterschapeigenaren en erfgoedorganisaties. Die rol werd vervuld via het faciliteren van bijeenkomsten van vrijwilligersorganisaties, het deelnemen aan verschillende overlegstructuren en organiseren van ontmoeting en kennisevents. Veel bijeenkomsten zijn in 2021 digitaal gehouden als gevolg van Covid-19 beleid.

Voorbeelden van advies vanuit Erfgoed Zeeland in 2021:

- De Provincie is geadviseerd over de provinciale omgevingsvisie en de Zeeuwse Marketing Organisatie.
- Dorp Stad en Land is geadviseerd over de conceptpublicatie Inventarisatie Geschenkwoningen Zuid-Holland en Zeeland.
- De gemeente Goes is geadviseerd inzake de toekomst van het Historisch Museum De Bevelanden.
- De gemeente Sluis is in drie bijeenkomsten geadviseerd over het functieprofiel museumcoördinator en nieuw gemeentelijk museumbeleid (toekomstvisie musea).
- De gemeente Middelburg is geadviseerd over de visie Recreatie en Toerisme Middelburg 2030.
- De gemeente Reimerswaal is geadviseerd over vernieuwingsplannen van het Oosterscheldemuseum.
- Het Geopark Schelde Delta i.o. (werkgroep Branding en Marketing) is in vier bijeenkomsten geadviseerd over positionering, website en inspiratiegids.
- BUAs is geadviseerd over de toepassingsmogelijkheden van de Zeeuwse erfgoedlijnen bij de ontwikkeling van een recreatief vastgoedproject op Walcheren.
- In het kader van een nieuwe toekomstvisie voor het NPO is bureau De Lynx geadviseerd over de kansen voor erfgoed en zienswijze van Erfgoed Zeeland.

Ondersteuning vrijwilligersorganisaties

De ondersteuning van de vrijwilligersorganisaties kent een heel praktische component in de vorm van organisatie van vergaderingen, notuleren en faciliteren van de vergaderingen. Ook verzorgen we correspondentie voor de verschillende organisaties.

Daarnaast is er een strategische ondersteuning door partijen met elkaar in verbinding te brengen en/of ontmoeting te stimuleren. In 2021 is toegewerkt naar een meer coöperatieve positionering. De voorbereidingen voor de start van de Zeeuwse Erfgoed Coöperatie is door Erfgoed Zeeland in 2021 begeleid. In september werd de contact- en inspiratiedag georganiseerd: vrijwilligers en erfgoedmedewerkers van de Zeeuwse overheden maakten daar kennis met het Verdrag van Faro.

Beleven

Erfgoed Zeeland heeft in 2021 bijgedragen aan het beleven van Zeeland door erfgoed te positioneren en te verbinden met natuur en landschap, recreatie en toerisme en met culturele activiteiten. De volgende resultaten en initiatieven geven de diversiteit en breedte van ons werk op dit terrein aan.

Zeeuwse Ankers

Belangrijke rol bij de ambitie 'beleven' is [Zeeuwse Ankers](https://zeeuwseankers.nl), waar Erfgoed Zeeland het coördinatorschap voor uitvoert. De website zeeuwseankers.nl speelt een belangrijke rol bij dit project. De website kende bijna 300.000 sessies verdeeld over ruim 240.000 gebruikers. Het gebruik en andere data info worden verzameld ten behoeve van verdere verbetering van de positionering van Zeeuwse Ankers.

In 2021 is met de gewenste vernieuwing een start gemaakt en dit is verwoord in een ambitiedocument. Eind vorig jaar is de homepage van de website tijdelijk vernieuwd met toevoeging van de Zeeuwse erfgoedlijnen die straks ook in meerdere talen (Duits, Engels, Frans) beschikbaar komen. De nieuw te ontwikkelen website moet een betrouwbare bron van informatie over de geschiedenis van Zeeland blijven en vooral ook uitnodigen tot bezoeken en beleven van plekken en activiteiten die hiermee in verband staan.

Publieksbereik

Er is op verschillende manieren bijgedragen aan publieksbereik van erfgoed in Zeeland. Maar natuurlijk speelde juist hier Covid-19 ons parten. Waar mogelijk is bijgedragen en meegewerkt aan open dagen. We deden mee aan de Nationale Archeologiedagen op 18 en 19 juni en aan de Open Monumentendag op 11 september.

Bijzonder te vermelden is onze bijdrage aan het evenement 'In 't Zeêuws' gekoppeld aan de Wereldverteldag van 20 maart. In de Zeeuwse vertelweek is iedere ochtend een verteller aan het woord geweest in het ochtendprogramma Goedemorgen Zeeland van Omroep Zeeland-radio. Ook bijzonder is onze bijdrage aan een grensoverschrijdend project ScheldeLand IndustrieCultuur in

voorbereiding, dat moet leiden tot een entiteit binnen de European Route of Industrial Heritage (ERIH) waarmee weer een heel ander ontwikkelaspect van erfgoed op de agenda komt.

Zeeland Souvenirs

Eind 2019 zijn in opdracht van de Provincie de Zeeuwse erfgoedlijnen ontwikkeld. Om deze erfgoedlijnen beleefbaar te maken voor zowel inwoners als toeristen heeft ontwerpstudio [Foodcurators](#) in opdracht van de Provincie en in samenwerking met Erfgoed Zeeland het project Zeeland Souvenirs & Placemarkers ontwikkeld. Nadat in 2020 de eerste vier betekenisvolle plekken in Zeeland zichtbaar werden gemarkeerd, zijn daar in 2021 de laatste vier plekken bijgekomen.

Op elke locatie wordt een verhaal verteld en is dit verhaal vertaald in een hedendaags product, een souvenir. Met dit project wordt een hedendaagse mix gevonden tussen erfgoed, design en food.

De plekken worden met bijbehorend verhaal ook ontsloten via de [website](#) van Zeeuwse Ankers.

Eind 2021 is een subsidieaanvraag bij de regeling Samen in Zee gehonoreerd, waarin de Foodcurators en Erfgoed Zeeland wederom conceptueel met food en erfgoed aan de slag gaan, ditmaal betrekking hebbend op het Geopark-gebied.

PopMonument

PopMonument is een samenwerkingsverband tussen Cultuurpodium De Spot, Erfgoed Zeeland en Stichting PopMonument. Het doel is om popmuziek en erfgoed met elkaar te verbinden en nieuwe doelgroepen voor erfgoed te interesseren. Om een passende uitwerking mogelijk te maken zijn middelen gezocht. De subsidieaanvraag bij de regeling Samen in Zee werd gehonoreerd waardoor een uitwerking van PopMonument in 2022 mogelijk wordt. De voorbereidingen zijn in 2021 gedaan.

Erfgoedvrijwilliger.nl

Erfgoed Zeeland is in 2021 partner geworden van de website [erfgoedvrijwilliger.nl](#). Via deze website kunnen erfgoedorganisaties zoals musea hun werving voor vrijwilligers makkelijk en breed in zetten. Dit landelijk platform is inmiddels dé plek voor vrijwilligers(organisaties) in de erfgoedsector. Dit gezamenlijke initiatief van de provinciale erfgoedhuizen helpt erfgoedinstellingen en potentiële vrijwilligers met elkaar in contact te komen. Na een succesvolle lancering in Zuid-Holland, Gelderland en Noord-Brabant is het platform sinds de zomer van 2021 via Erfgoed Zeeland ook beschikbaar in Zeeland.

Doorgaande leerlijn: Reizen in de Tijd

In samenwerking met Stichting Cultuurkwadraat, Centra voor Cultuureducatie en de ZB is een doorgaande leerlijn ontwikkeld. Reizen in de tijd, dit driejarige samenwerkingsproject heeft in 2020/2021 ruim 800 leerlingen laten meedoen. Binnen het project Reizen in de Tijd door Zeeland werken partijen in eerste instantie samen met vier basisscholen. Het concept verbindt jongeren en musea en biedt zo een laagdrempelige kennismaking met de museumwereld. Daarmee draagt dit programma bij aan de ambities uit het Verdrag van Faro om maatschappelijke participatie te bevorderen bij de wereld van het erfgoed.

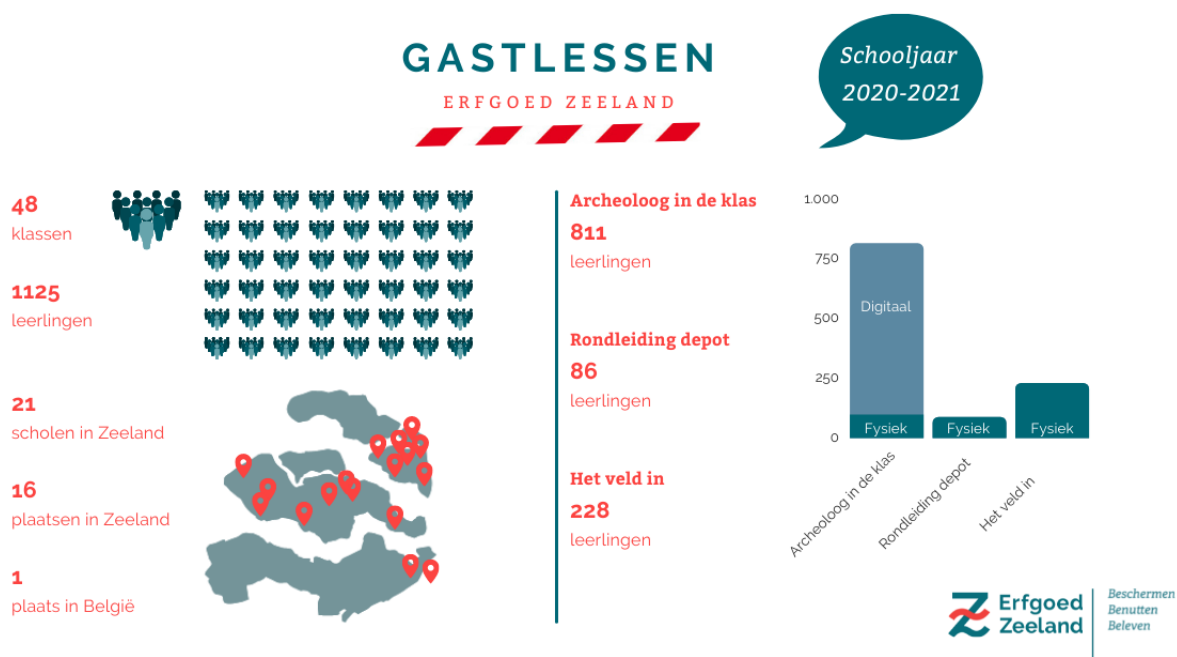
Archeologie in de klas

Op het gebied van educatie organiseert en faciliteert Erfgoed Zeeland ook het concept 'Archeoloog in de klas' waarvoor in coronatijd ook een digitale variant ontwikkeld. Dit 'hybride' product, dat voorziet in een online les in combinatie met tastbaar materiaal in de klas (de leskist 'Schatten en scherven'), bleek een doorslaand succes. Met dit programma worden kinderen op een praktische manier bekend gemaakt met archeologie. De kinderen voor deze lessen worden bereikt dankzij een goede samenwerking met KEW Kunst Educatie Walcheren en KCE Kunst Cultuur Educatie Oosterschelderegio.

> Gastles digitale archeoloog in de klas.

In de volgende infographic zijn de verschillende programma's en hun bezoekers in beeld gebracht.

4 Dienstverlening en projectsubsidies

Met de maatschappelijke ambitie om de beleving en benutting van erfgoed breder te maken, komen er meer partijen in beeld die of iets moeten met erfgoed (wettelijke taken) of iets willen met erfgoed (erfgoedambitie). Het is fijn als die twee invalshoeken samen gaan. Erfgoed Zeeland biedt met haar kennis en kunde handvatten om partijen bij de uitwerking van een of beide beweegredenen bij te staan.

Het zijn met name gemeenten die vanuit het wettelijk kader het contact met Erfgoed Zeeland starten. Wij kunnen gemeenten op weg helpen en bij staan om zelf expertise en menskracht te ontwikkelen of om in samenwerking met andere gemeenten gezamenlijke expertise te ontwikkelen. Erfgoed Zeeland stimuleert die samenwerking en het benutten van elkaars krachten. Erfgoed Zeeland positioneert zich hierbij in een ondersteunende en kennis overdragende rol.

De inzet van onze diensten aan niet IKS-inzet vraagt om bijzondere aandacht ten aanzien van contractering, begroting en verantwoording. Daar zal in 2022 meer aandacht voor zijn om die route te optimaliseren. In de aanloop naar de toekomst zijn mooie stappen gezet.

De dienstverlenende inzet in 2021 wordt onderscheiden in de volgende aandachtsgebieden:

- Archeologie
- Cultuurhistorie
- Monumenten
- Overig

Archeologie

De inzet van archeologische dienstverlening betreft de inzet van archeologen voor gemeentelijke opdrachten of deelname aan bijzondere projecten.

Met de OAS-gemeenten is een afspraak gemaakt om archeologen van Erfgoed Zeeland in te zetten voor gespecialiseerd advieswerk dat binnen die gemeenten op dit gebied gevraagd wordt. Deze opdracht wordt in collegiale samenwerking uitgevoerd door 2 archeologen die beiden in deeltijd betrokken zijn.

ADC ArcheoProjecten is een langer lopend project waar Erfgoed Zeeland aan bijdraagt door deels redactie te voeren en door foto's aan te leveren. ADC is een archeologisch bedrijf. Erfgoed Zeeland en ADC hebben als combinatie een aanbesteding gewonnen (2020) voor het maken van een wetenschappelijke synthese van het Zeeuws kleigebied. In die synthese worden vragen uit de Nationale Onderzoeksagenda beantwoord door al het archeologisch onderzoek dat uitgevoerd werd onder het Malta-regime te analyseren. ADC trekt het werk, wij leveren specialistische kennis en schrijven mee aan een deel van de teksten. De afronding van dit project is in 2022.

Cultuurhistorie

Kerkenvisies

Belangrijk project met een langere looptijd is de ontwikkeling van de gemeentelijke Kerkenvisies. Een kerkenvisie is een strategische visie op de toekomst van kerkgebouwen. Het opstellen van zo'n kerkenvisie gebeurt in dialoog tussen de gemeente, kerkeigenaren, inwoners en erfgoedorganisaties. Het gaat dan over alle kerkgebouwen in die gemeente: monumentaal en niet-monumentaal, nieuw en oud, ongeacht de nominatie. Dus het gaat over christelijke kerken, synagogen, moskeeën en tempels.

Welke gebouwen blijven als kerk fungeren, welke kerkgebouwen worden geschikt gemaakt voor nevengebruik en welke gebouwen worden gesloten voor de eredienst en krijgen een andere functie? Maar het kan ook gaan over de wijze waarop men met elkaar het gesprek aangaat als er kerken gesloten of verkocht worden. Het is aan de partijen zelf om te bepalen of in de kerkenvisie ook ander religieus erfgoed

(kloosters, kapellen, begraafplaatsen) wordt meegenomen.

Erfgoed Zeeland heeft met dank aan de inzet van een externe adviseur inmiddels met 11 van de 13 Zeeuwse gemeenten afspraken om de gemeente bij het opstellen van die visie te begeleiden. Gemeenten hebben hiervoor middelen beschikbaar gekregen, echter ze missen de inhoudelijke expertise en vragen Erfgoed Zeeland om hulp. We voeren dit grote project uit samen met een gespecialiseerde partner COUP Urban Producers. Als gevolg van Covid-19 heeft dit project ook te maken met enige vertraging in de uitwerking.

Erfgoedvisies

Om de wettelijke taken goed uit te voeren helpt het gemeenten om een erfgoedvisie op te stellen. Tholen is hierbij in Zeeland de eerste gemeente die Erfgoed Zeeland heeft gevraagd hierbij te helpen. In oktober heeft de gemeenteraad de visie unaniem en met complimenten goedgekeurd, er wordt nu gewerkt aan het opstellen van een gemeentelijke monumentenlijst als onderdeel van de uitwerking van de visie. Ondersteuningsvragen op het gebied van inleen van expertise zijn er ook. Dat kunnen we voor een bepaalde periode organiseren, daarbij is wel ook focus op het internaliseren van de kennis of het werk dat gedaan moet worden binnen de eigen organisatie of samenwerking van organisaties.

Monumenten

Buiten de abonnementen en de daarbij horende inspecties om voert de Monumentenwacht incidenteel aankoopinspecties uit en er worden inmiddels activiteiten uitgevoerd voor het Duurzaam Monumentenpaspoort. Tenslotte is wederom, op verzoek van de Provincie Zeeland, meegewerkt aan de monitor monumentenonline, dat zijn beoordelingen van niet-woonhuismonumenten aan de hand van foto's. Eind 2021 zijn de resultaten opgeleverd.

Overig

Hiking Trail Liberation Route Europe

Erfgoed Zeeland heeft via bestuurlijke participatie van medewerker Marc Kocken in de Liberation Route Europe, een aandeel in het bijzondere project van de Hiking Trails Liberation Route Europe voor Zeeland met als thema de Slag om de Schelde. Via onderzoek, overleg, advies en realisatie van een definitief route tracé en plaatsing van 'Vectors of Memory' worden hier concrete uitwerkingen voor Zeeland gerealiseerd. In 2021 zijn hiervoor de voorbereidingen getroffen.

Verhaallijnen Geopark Schelde Delta i.o.

Het Schelde-estuarium, een uniek en veelzijdig gebied, dat behalve heel Zeeland ook een deel van West-Brabant en de Belgische provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen omvat, herbergt talloze plekken die in geologisch of cultuurhistorisch opzicht van belang zijn. Achter die plekken gaan vele verhalen schuil over het landschap en de rijke cultuurhistorie. De verhalen komen samen in zes overkoepelende verhaallijnen die inspireren om het gebied verder te ontdekken. Deze verhaallijnen zijn door Erfgoed Zeeland in opdracht van de Provincie Zeeland, namens het Geopark, ontwikkeld en in 2021 gepresenteerd. Op de website Zeeuwse Ankers is een samenvatting van de verhalen te vinden.

Jaarrekening 2021

Balans per 31 december 2021 na resultaatbestemming

ACTIVA				
OMSCHRIJVING	31 december 2021		31 december 2020	
<u>1. VASTE ACTIVA</u>				
Immateriële vaste activa	9.108		13.983	
Materiële vaste activa	167.111		174.963	
		176.219		188.946
<u>2. VOORRADEN</u>				
Voorraad verkoopartikelen	10.354		10.441	
		10.354		10.441
<u>3. VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN</u>				
Debiteuren	418.834		210.967	
Overige vorderingen en overlopende activa	39.871		49.504	
		458.704		260.471
<u>4. LIQUIDE MIDDELEN</u>				
Kas	86		73	
Bank	876.028		725.484	
		876.114		725.557
		1.521.391		1.185.415

PASSIVA

OMSCHRIJVING	31 december 2021		31 december 2020	
<u>5. EIGEN VERMOGEN</u>				
Algemene reserve	266.206	266.206	322.731	322.731
<u>6. VOORZIENINGEN</u>	137.096	137.096	155.324	155.324
<u>7. SCHULDEN OP KORTE TERMIJN</u>				
Crediteuren	305.195	1.091.369	156.728	707.360
Lopende projecten	236.327		67.419	
Belastingen en premies sociale verzekering	248.259		215.277	
Overige schulden en overlopende passiva	301.591		267.936	
		1.521.391		1.185.415

Staat van baten en lasten over 2021

	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
Baten			
Subsidies en bijdragen	2.338.421	2.400.421	2.380.234
Baten lopende projecten	105.926	-	121.400
Overige baten	605.478	541.564	578.632
Som der baten	3.049.825	2.941.985	3.080.266
Lasten			
Personeelskosten	2.175.746	2.245.409	2.203.456
Huisvestingskosten	496.320	492.535	480.274
Algemene- en bureaunkosten	161.107	173.248	182.198
Bestuurs- en organisatiekosten	29.226	25.522	25.212
Autokosten	20.973	18.150	19.350
Afschrijvingskosten	37.689	57.201	43.436
Activiteitenkosten	43.701	18.000	37.217
Specifieke kosten	9.041	16.000	14.243
Lasten lopende projecten	129.161	-	129.079
Overige kosten	1.972	1.000	2.495
Som der lasten	3.104.935	3.047.064	3.136.960
Exploitatieresultaat	-55.110	-105.079	-56.693
Financiële baten en lasten	-1.411	400	
Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-56.524	-104.679	-56.693
Resultaatbestemming			
Het resultaat is als volgt verdeeld:			
Onttrekking algemene reserve	<u>-56.524</u>		<u>-56.693</u>

Kasstroomoverzicht

	2021	2020
Resultaat	-56.524	-56.693
Aanpassing voor		
Afschrijving op vaste activa	37.689	43.436
Mutaties voorzieningen	<u>-18.228</u>	<u>-12.345</u>
	19.461	31.091
Veranderingen in werkkapitaal		
Vorraden	87	-871
Vorderingen	-198.233	93.025
Lopende projecten	195.625	27.884
Kortlopende schulden	<u>215.104</u>	-52.356
	212.583	67.682
Kasstroom uit operationele activiteiten	175.520	42.080
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in vaste activa	-24.963	-8.574
Netto kasstroom	<u>150.557</u>	33.508
Mutatie geldmiddelen		
Geldmiddelen per 1 januari	725.557	692.049
Mutatie geldmiddelen	<u>150.557</u>	<u>33.508</u>
Geldmiddelen per 31 december	876.114	725.557

Algemene toelichting

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 Organisaties zonder winstoogmerk.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen, die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Alle bedragen zijn vermeld in euro's.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

(Im)materiële vaste activa

De (im)materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Voorraden

De voorraad materialen wordt gewaardeerd tegen 90% van de verkrijgingsprijs (in verband met breukcorrectie). De voorraad boeken wordt gewaardeerd tegen 100% van de verkrijgingsprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Kortlopende schulden

Schulden en overlopende passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De voorziening jubileumuitkeringen wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige vergoedingen in het kader van jubileum, waarbij rekening wordt gehouden met het verwachte toekomstige verloop van werknemers en verwachte loonstijgingen.

De voorziening Persoonlijk Ontwikkelbudget is opgenomen voor toekomstige opleidingskosten van medewerkers die conform de cao Provincies per ultimo het verslagjaar recht hebben op een Persoonlijk Ontwikkelbudget. De voorziening wordt verminderd met in het verslagjaar gemaakte kosten.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Opbrengsten

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht.

Subsidies

Subsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen, waarin de opbrengsten zijn gederfd of waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten worden aan het verslagjaar toegerekend op basis van werkelijke ontvangsten en uitgaven, rekening houdend met transitoria.

Pensioenen

De voor het personeel geldende pensioenregelingen worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De verschuldigde premie wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Als de reeds betaalde premiebedragen de verschuldigde premie overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als overlopend actief voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Indien er, naast de verplichting voor periodieke pensioenpremies, een verplichting bestaat voor per balansdatum opgebouwde pensioenrechten (backserviceverplichtingen), wordt de verplichting in de balans opgenomen tegen de contante waarde. Ultimo 2021 (en 2020) waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. De dekkingsgraad bij het pensioenfonds (ABP) bedroeg ultimo 2021 106,5 %.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Toelichting op de balans per 31 december 2021

1A. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De volgende categorieën worden onderscheiden.

<u>Categorie</u>	<u>Afschrijvingstermijn</u>		
Software	5 jaar		
Software (5 jaar)			
		<u>31 december</u> <u>2021</u>	<u>31 december</u> <u>2020</u>
Aanschafwaarde per 1 januari		53.853	53.853
Cumulatieve afschrijvingen		<u>-39.870</u>	<u>-33.927</u>
Boekwaarde per 1 januari		<u>13.983</u>	<u>19.926</u>
Desinvesteringen boekjaar		-12.383	
Afschrijving desinvestering		12.383	
Afschrijving boekjaar		<u>-4.875</u>	<u>-5.943</u>
Saldo		<u>-4.875</u>	<u>-5.943</u>
Aanschafwaarde per 31 december		41.470	53.853
Cumulatieve afschrijvingen		<u>-32.362</u>	<u>-39.870</u>
Boekwaarde per 31 december		<u>9.108</u>	<u>13.983</u>
Totaal immateriële vaste activa		<u>9.108</u>	<u>13.983</u>

1B. MATERIËLE VASTE ACTIVA

De volgende categorieën worden onderscheiden.

<u>Categorie</u>	<u>Afschrijvingstermijn</u>
Hardware	3 jaar
Overige inventaris	5 jaar
Voertuigen	8 jaar
Meubilair	10 jaar
Overige inventaris	20 jaar

Hardware (3 jaar)

Aanschafwaarde per 1 januari	131.106	130.107
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-128.623</u>	<u>-122.315</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>2.483</u>	<u>7.792</u>
Investerings boekjaar	19.798	999
Desinvesteringen boekjaar	-108.207	
Afschrijving desinvestering	108.207	
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-6.864</u>	<u>-6.308</u>
Saldo	<u>12.934</u>	<u>-5.309</u>
Aanschafwaarde per 31 december	42.697	131.106
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-27.280</u>	<u>-128.623</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>15.417</u>	<u>2.483</u>

Overige inventaris (5 jaar)

Aanschafwaarde per 1 januari	109.401	107.791
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-106.431</u>	<u>-103.703</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>2.970</u>	<u>4.088</u>
Investerings boekjaar	1.840	1.610
Desinvesteringen boekjaar	-50.400	
Afschrijving desinvestering	50.400	
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-1.705</u>	<u>-2.728</u>
Saldo	<u>135</u>	<u>-1.118</u>
Aanschafwaarde per 31 december	60.841	109.401
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-57.736</u>	<u>-106.431</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>3.105</u>	<u>2.970</u>

Voertuigen (8 jaar)

Aanschafwaarde per 1 januari	150.951	150.951
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-141.631</u>	<u>-131.750</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>9.320</u>	<u>19.201</u>
Investerings boekjaar	-	-
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-5.773</u>	<u>-9.881</u>
Saldo	<u>-5.773</u>	<u>-9.881</u>
Aanschafwaarde per 31 december	150.951	150.951
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-147.404</u>	<u>-141.631</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>3.547</u>	<u>9.320</u>

Meubilair (10 jaar)

Aanschafwaarde per 1 januari	113.356	107.391
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-87.333</u>	<u>-81.745</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>26.023</u>	<u>25.646</u>
Investeringen boekjaar	3.325	5.965
Desinvestering boekjaar	-40.381	
Afschrijving desinvestering	40.381	
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-5.341</u>	<u>-5.588</u>
Saldo	<u>-2.016</u>	<u>377</u>
Aanschafwaarde per 31 december	76.300	113.356
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-52.293</u>	<u>-87.333</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>24.007</u>	<u>26.023</u>

Overige inventaris (20 jaar)

Aanschafwaarde per 1 januari	263.963	263.963
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-129.796</u>	<u>-116.808</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>134.167</u>	<u>147.155</u>
Investeringen boekjaar	-	-
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-13.131</u>	<u>-12.988</u>
Saldo	<u>-13.131</u>	<u>-12.988</u>
Aanschafwaarde per 31 december	263.963	263.963
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-142.927</u>	<u>-129.796</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>121.036</u>	<u>134.167</u>

Totaal materiële vaste activa

167.111	174.963
----------------	----------------

2. VOORRADEN

Vorraad materialen

De voorraad materialen ten behoeve van inspecties is opgenomen tegen 90% van de inkoopprijs. Tevens is vanaf 2009 een voorraad boeken aangelegd. Deze zijn bedoeld voor de verkoop en (in meer beperkte mate) representatiedoeleinden.

De specificatie is als volgt:

	31 december 2021	31 december 2020
Materialen Monumentenwacht	9.422	9.464
Boeken	933	977
	<u>10.354</u>	<u>10.441</u>

3. VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN

Debiteuren

Deze post betreft de per balansdatum uitstaande vorderingen. Een voorziening voor oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

De toename van het debiteurensaldo ten opzichte van 2020 wordt veroorzaakt door een aantal opeenstaande facturen ten behoeve van betaalde dienstverlening die einde december zijn verstuurd. Tevens is eind december een factuur verzonden aan de Provincie Zeeland in verband met de 2de tranche Integrale Kostensubsidie.

Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2021	31 december 2020
Vooruitbetaalde bedragen	16.245	17.984
Nog te ontvangen bedragen	2.600	30.514
Rente	0	0
Overige vorderingen	<u>21.026</u>	<u>1.006</u>
	<u>39.871</u>	<u>49.504</u>

Alle hierboven vermelde vorderingen hebben een resterende looptijd < 1 jaar.

4. LIQUIDE MIDDELEN

	31 december 2021	31 december 2020
Rabobank 3350.88.600	782.587	23.053
Rabobank 3150.875.250	93.441	702.431
Kas	86	73
	<u>876.114</u>	<u>725.557</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting. Tijdelijk overtollige liquide middelen worden (bij een positieve rentestand) weggezet op een bedrijfsspaarrekening.

5. EIGEN VERMOGEN

ALGEMENE RESERVE

	31 december 2021	31 december 2020
Stand per 1 januari	322.731	379.423
Toevoeging boekjaar	-	-
	<u>322.731</u>	<u>379.423</u>
Onttrekking boekjaar	56.524	56.693
Stand per 31 december	<u>266.206</u>	<u>322.731</u>

6. VOORZIENINGEN

Voorziening jubilea

	31 december 2021	31 december 2020
Stand 1 januari	34.827	27.109
Toevoeging boekjaar	128	7.718
		<u>34.827</u>
Onttrekking boekjaar		-
Stand per 31 december	<u>34.995</u>	<u>34.827</u>

Voorziening Persoonlijk Ontwikkelbudget

	31 december 2021	31 december 2020
Stand 1 januari	120.497	140.560
Toevoeging boekjaar	5.000	-

	125.497	140.560
Otttrekking boekjaar	<u>23.356</u>	<u>20.063</u>
Stand per 31 december	<u>102.141</u>	<u>120.497</u>

7. SCHULDEN OP KORTE TERMIJN

	31 december <u>2021</u>	31 december <u>2020</u>
Crediteuren		
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	<u>266.643</u>	<u>156.728</u>

De toename ten opzichte van 2020 wordt veroorzaakt door een nog te betalen factuur voor de huur van Het Schuitvlot over het 4^e kwartaal en een post betalingen onderweg.

Lopende projecten

<i>Project</i>	<i>Saldo 1/1/2021</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	<i>Resultaat</i>	<i>Saldo 31/12/2021</i>
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2017 (1)	3.829	1079	-	-	2.750
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2018 (1)	989	-	-	-	989
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2019 (1)	2.344	-	-	-	2.344
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2020 (1)	4.771	-	-	-	4.771
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2021 (1)	-	111	6.000	-	5.889
Investing the Dead in Early Medieval Domburg	2.541	-	-	-	2.541
Maquette Werf Moed en Trouw (1, 2)	-1.079	-	1.079	-	0
Digitale Erfgoedcoach	15.741	15.741	12.500	-	12.500
Erfgoedvisie Tholen	8.163	4.680	-	3.483	45.492
Kerkenvisies	30.122	82.550	71.200	-26.720	18.772
Online ontmoeten en ontwikkelen (FCP)	-	-	180.000	-	180.000
Verdronken dorpen (NPO)	-	-	5.771	-	5.771
MuseumTV	-	25.000	25.000	-	-
Totaal	67.421	129.161	301.550	-23.237	263.047

Ad 1)

Voor deze projecten geldt dat het Platform Maritiem Erfgoed Zeeland een subsidie heeft ontvangen van de Provincie Zeeland. Erfgoed Zeeland fungeert als kassier.

Ad 2)

Het negatieve saldo is afgeboekt van Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2017.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Loonheffing	151.930	130.605
Pensioenen	23.546	-
Te betalen omzetbelasting	<u>111.334</u>	<u>84.672</u>
	<u>248.259</u>	<u>215.277</u>

Overige schulden en overlopende passiva

Vooruitontvangen bedragen	39.945	30.953
Vakantiedagen	125.173	110.328
Accountantskosten	12.000	11.528
Overige nog te betalen kosten	<u>124.473</u>	<u>115.127</u>
	<u>301.591</u>	<u>267.936</u>

Niet uit de balans blijken de verplichtingen

Tussen Erfgoed Zeeland en leveranciers zijn overeenkomsten afgesloten. Onderstaand een opgave van de verplichtingen inzake:

Omschrijving	Verplichting	Resterende looptijd
Huur kopieerapparatuur	2.170,-	2 jaar en 8 maanden
Dienstverlening ZB	23.567,-	7 maanden

De huurverplichting voor 2021 van gebouw Het Schuitvlot bedraagt € 416.468,-. De resterende looptijd van de huurovereenkomst is 1 jaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2021

Omschrijving van de baten	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
<u>BATEN</u>			
<u>Subsidies en bijdragen</u>			
Integrale kostensubsidie	2.338.421	2.400.421	2.380.234
Incidentele subsidies			
Subtotaal overige subsidies			
Totaal subsidies en bijdragen	2.338.421	2.400.421	2.380.234
<u>Baten lopende projecten</u>	105.926	-	121.400
<u>Overige baten</u>			
Abonnementen monumentenwacht	25.451	24.500	25.173
Inspecties monumenten	253.439	275.400	264.267
Archeologische dienstverlening	15.094	25.000	6.670
Uitleen expertise	84.459	85.277	79.681
Bijdragen donateurs	10.961	10.000	7.826
Overige inkomsten	216.074	121.387	195.016
Totaal overige baten	605.478	541.564	578.632
Som der baten	3.049.825	2.941.985	3.096.144

Omschrijving van de lasten	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
<u>LASTEN</u>			
<u>Personeelskosten</u>			
Loonkosten personeel	1.938.847	2.154.275	1.995.968
Kosten extern personeel	178.064	17.796	130.402
Gesubsidieerde arbeidsplaatsen	-	2.500	2.537
Gericht belonen	1.678	3.305	837
Kosten vakantiedagen	14.846	-	17.523
Dienstkleding	2.497	3.515	3.726
Reis- en verblijfkosten personeel	7.357	22.667	20.104
Vorming en opleiding personeel	13.383	12.800	18.979
Werving en selectie	12.366	2.500	4.385
Arbokosten	6.371	5.703	5.417
Kantinekosten	3.170	5.743	4.312
Decentrale arbeidsvoorwaarden	482	1.500	161
Mutatie voorz. Jubilea	2.908	-	7.718
Mutatie voorz. POB	-18.356	-	-20.063
Overige personeelskosten	12.134	13.105	12.450
Totaal personeelskosten	2.175.746	2.245.409	2.203.456
<u>Huisvestingskosten</u>			
Huur Het Schuitvlot	412.344	411.934	408.260
Onderhoudskosten gebouwen	-	2.681	95
Schoonmaakkosten	26.404	30.274	28.632
Energiekosten	37.129	29.298	25.887
Ov. heffingen & belastingen	9.378	8.434	8.379
Overige huisvestingskosten	11.065	9.915	9.021
Totaal huisvestingskosten	496.320	492.536	480.274
<u>Algemene- en bureaunkosten</u>			
Druk- en kopieerkosten	4.195	4.460	4.395
Kantoorbenodigheden	989	3.500	1.556
Portokosten	1.876	4.000	2.850
Telefoonkosten	4.503	8.615	5.600
Nieuwsbrief	17.763	17.030	17.714
Website	9.044	9.400	11.345
Communicatiekosten	7.576	8.000	9.277
Mediatheek	951	3.000	1.384
Aanschaf kleine inventaris	1.643	2.000	2.921
Kosten licenties/onderhoud software	22.382	17.088	11.317

Omschrijving van de lasten	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
Vubis mediatheek	3.304	2.000	7.040
Financiële administratie	11.871	10.000	16.025
Salarisadministratie	11.022	5.399	12.892
Juridische ondersteuning	4.627	2.000	959
Automatisering en ICT ondersteuning	37.145	37.519	36.739
Externe ondersteuning	9.723	24.476	27.327
Accountantskosten	12.492	11.760	12.855
Totaal algemene- en bureaunkosten	161.107	173.248	182.198
<u>Bestuurs- en organisatiekosten</u>			
Kosten Raad van Toezicht	8.232	6.600	5.586
Representatiekosten	3.240	1.500	2.146
Lidmaatschappen	8.988	7.846	8.082
Verzekering	8.766	9.576	9.398
Totaal bestuurs- en organisatiekosten	29.226	25.522	25.212
<u>Autokosten</u>			
Brandstof vervoersmiddelen	6.987	6.500	5.798
Onderhoud vervoersmiddelen	4.203	4.000	4.436
Verzekering vervoersmiddel	6.005	4.850	6.081
Belasting vervoersmiddelen	3.788	2.800	3.035
Totaal autokosten	20.973	18.150	19.350
<u>Afschrijvingskosten</u>			
Afschrijving immateriele vaste activa	4.875	-	-
Afschrijving hardware 3 jr	6.864	6.224	6.308
Afschrijving overige inv 5 jr	1.705	13.130	8.671
Afschrijving voertuigen 8 jr	5.773	18.006	9.881
Afschrijving meubilair 10 jr	5.341	6.852	5.588
Afschrijving overige inv 20 jr	13.131	12.988	12.988
Totaal afschrijvingskosten	37.689	57.200	43.436
<u>Activiteitenkosten</u>			
Activiteiten algemeen	43.701	18.000	37.216
Totaal activiteitenkosten	43.701	18.000	37.216

Omschrijving van de lasten	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
<u>Specifieke kosten</u>			
Archeologisch depot	564	5.000	5.897
Materialen/gereeds. archeologie	2.490	4.000	2.246
Materialen/gereeds. Monumentenwacht	5.988	7.000	6.100
Totaal specifieke kosten	9.041	16.000	14.243
<u>Lasten lopende projecten</u>	129.161	-	129.079
<u>Overige kosten</u>			
Bankkosten	1.457	1.000	1.070
Diverse kosten/onvoorzien	514		1.425
Totaal overige kosten	1.972	1.000	2.495
Som der lasten	3.104.935	3.047.064	3.136.960

Exploitatieresultaat	-55.110	-105.079	-56.693
-----------------------------	----------------	-----------------	----------------

Financiele baten en lasten	1.411	400	-
-----------------------------------	--------------	------------	----------

Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-56.524	-104.679	-56.693
--	----------------	-----------------	----------------

De totale verantwoorde salarislasten bedragen € 1.944.025,- , - en zijn als volgt opgebouwd:

- Loonkosten personeel	1.942.347,-
- Gericht belonen / BHV-vergoedingen / ambtjubilea	1678,-
Totaal	1.944.025,-

Deze lasten zijn als volgt te specificeren:

- Brutoloon	1.503.809,-
- Sociale lasten	201.415,-
- Pensioenlasten	238.801,-
Totaal	1.944.025,-

Per 31-12-2021 waren er 28 personen in loondienst voor een totale betrekkingsomvang van 23,27 fte (per 31-12-2020: 25,66 fte). Erfgoed Zeeland volgt het beloningsbeleid van de Provincie Zeeland (CAO provinciale sector).

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland. Het voor Erfgoed Zeeland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 201.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2021	
bedragen x € 1	WHP SCHOLTEN
Functiegegevens	DIRECTEUR-BESTUURDER
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/7
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	67.204
Beloningen betaalbaar op termijn	12.300
<i>Subtotaal</i>	<i>79.504</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	121.392
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	79.504
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2020	
bedragen x € 1	WHP SCHOLTEN
Functiegegevens	DIRECTEUR-BESTUURDER
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	112.595
Beloningen betaalbaar op termijn	20.193
<i>Subtotaal</i>	<i>132.788</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	J.F. Dominicus	F. Petiet
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging		
Totale bezoldiging	1.164	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	20.900	20.900
-/- Onverschuldigd betaald bedrag		
Totale bezoldiging	1.164	0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		
Gegevens 2020		
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/04 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging		
Totale bezoldiging	563	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	15.075	20.100

bedragen x € 1	M.J. van Dijke	A.M.A. Schenk	A.L. Broekmeijer
Functiegegevens	Lid	Voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	954	2.467	1.164
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	20.900	31.350	20.900

-/- Onverschuldigd betaald bedrag			
Totale bezoldiging	954	2.467	1.164
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling			
Gegevens 2020			
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/04 – 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	870	1.925	614
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	20.100	29.100	15.075

Leden van de Raad van Toezicht ontvangen conform de statuten geen beloning onder welke benaming dan ook, maar een redelijke vergoeding van onkosten.

9. Topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

Gegevens 2021	
bedragen x € 1	BM LUITEN
Functiegegevens	DIRECTEUR-BESTUURDER A.I.
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/08 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,5
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	60.375
<i>Subtotaal</i>	<i>60.375</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	138.500
Bezoldiging	60.375
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen bijzondere gebeurtenissen voorgedaan.

Overige gegevens

Vaststelling en goedkeuring jaarstukken

Het jaar 2021 is de aanloop geweest voor transitie naar nieuwe tijden bij Erfgoed Zeeland. In dat jaar is er organisatorisch veel gebeurd en dat heeft impact gehad op de bedrijfsvoering van de organisatie. In 2021 is lang debat geweest over de hoogte en de inhoud van de IKS subsidie. Met name de positie van de archeologie was onderwerp van gesprek. Dit dispuut met de Provincie heeft geleid tot verschillende aanpassingen in de begroting. Met in december 2021 een definitieve beschikking als resultaat.

De wisseling van directie met in eerste instantie een tijdelijke invulling heeft geleid tot het nieuwe meerjarenperspectief en een andere opzet voor het uitvoeren van onze missie beschermen, benutten en beleven van erfgoed in Zeeland. Een enerverend jaar waar ook nog eens gestart is met een nieuw bedrijfsvoeringssysteem, Erfgoed Zeeland is met AFAS gaan werken. Dit waren allemaal stappen in de aanloop naar de toekomst, naar een andere manier van werken, monitoren en verantwoorden.

Een extra complicatie bij het opstellen van de jaarrekening in april/mei 2022 door de inmiddels per maart 2022 gestarte nieuwe directeur-bestuurder was de uitval door ziekte van de financieel manager. Hiermee werd de kwetsbaarheid van de organisatie pijnlijk duidelijk, kennis was belegd bij individuen. Het maken van de jaarstukken bleek een goede manier om de organisatie te leren kennen.

Vinden van de juiste documenten, het maken van overzichten en opleveren van de juiste stukken was geen sinecure vanwege onbekendheid met de systemen. Hoe dan ook, in 2021 is een aanloop genomen naar de toekomst en de opdracht voor verbetering is daar. De jaarrekening is af en laat zien dat de ontwikkeling naar het aanboren van andere geldstromen dan de IKS in beweging is. Met de accountant is besproken hoe vanuit de dynamische situatie van 2021 gekoerst kan worden op meer transparante verantwoording. Met de verbeterpunten is al een start gemaakt.

Een andere manier van begroten en presteren, herinrichting van de financiële administratie en een redesign van administratieve processen moet in 2022 de verantwoording transparanter en duidelijker worden. Vanaf dat jaar streven we naar een positief resultaat. Helaas is dit nog niet gelukt in 2021. We hebben een negatief resultaat te verwerken van ruim € 56.000,-.

Er is inmiddels een start gemaakt met een werkwijze met zes prestatievelden en de eerder genoemde verbeteracties. Deze operatie moet in 2022 parallel aan de introductie van het werken met de prestatielijnen afgerond worden.

Met de voor u liggende jaarrekening, onderdeel van het Jaarverslag 2021, geeft Erfgoed Zeeland inzicht in de uitgevoerde activiteiten, de behaalde resultaten, de benutting van de middelen en de inspanningen die zijn gedaan om naast de IKS ook andere geldstromen tot structurele wasdom te brengen.

De directeur-bestuurder heeft de jaarstukken 2021 vastgesteld op 10 juni 2022 en aan de Raad van Toezicht ter goedkeuring voorgelegd voor de vergadering van 17 juni 2022. In deze vergadering heeft de raad de jaarstukken 2021 goedgekeurd..

Controleverklaring

De controleverklaring is hierna opgenomen als bijlage.

Verschillenanalyse begroting en jaarrekening 2021

Resultaat

Het exploitatieresultaat over 2021 bedraagt negatief € 56.524,- ten opzichte van een negatief begrotingsresultaat van € 104.679,-. Het verschil wordt in hoofdzaak veroorzaakt door lagere subsidies, hogere opbrengsten, lagere personeelskosten, lagere afschrijvingslasten en hogere activiteitenkosten. De verschillen per rubriek worden onderstaand toegelicht.

Verklaring per rubriek

BATEN

Subsidies en bijdragen

Rekening was gehouden met het volledige basisbedrag voor de IKS en een aanvullende subsidie ad 62 K voor Zeeuwse Ankers. Voor archeologie is uiteindelijk een bedrag van 62 K minder beschikbaar.

Overige baten

Er is meer gerealiseerd dan was begroot. De omzet uit inspecties was lager, onder andere vanwege een onvervulde vacature. Ook de omzet vanuit archeologische dienstverlening was lager dan begroot. Op de post overige opbrengsten daarentegen is meer gerealiseerd. Dat had vooral te maken met een langdurige opdracht voor de gemeente Sluis (inzet bij uitvoering taken op het gebied van monumentenzorg) ter waarde van circa € 138.000,-. Verder is er een opdracht uitgevoerd voor de gemeente Goes (Advisering Historisch Museum de Bevelanden) voor circa €10.000,-.

LASTEN

Personeelskosten

De personeelskosten zijn in totaliteit circa € 40.000,- lager dan was begroot. Een aantal vacatures zijn in 2021 (nog) niet ingevuld. Gekozen is voor flexibele inzet. Dat verklaart dat de loonkosten lager zijn dan begroot en de post inleen derden hoger is dan was voorzien. Voor wat betreft de post inleen derden geldt dat hierin een bedrag is opgenomen van € 60.375,- voor de kosten van een interim directeur-bestuurder, en voor circa € 65.000,- voor de inzet van een medewerker die volledig is ingezet op een opdracht voor de gemeente Sluis. De overige kosten betreffen flexibele inleen ter invulling van vrijgekomen vacatures.

De mutatie in vakantiedagen is iets hoger ten opzichte van 2020. Mutaties in vakantierechten worden neutraal begroot. De realisatie ervan is, gelet op de keuzevrijheden van medewerkers binnen de cao, nauwelijks te beïnvloeden.

Omdat 2021 deels nog in het teken stond van corona zijn de reiskosten lager uitgevallen dan was voorzien. Kosten voor vorming, training en opleiding zijn hoger dan begroot.

Kosten voor werving en selectie zijn hoger vanwege werving van een nieuwe directeur-bestuurder.

Verder zijn er mutaties in de voorzieningen Jubilea en Persoonlijk Ontwikkelbudget.

Algemene- en bureaunkosten

De kosten voor externe ondersteuning zijn lager. Er was een bedrag opgenomen voor het laten uitvoeren van een tevredenheidsonderzoek. Dit is niet uitgevoerd. Verder was een bedrag voorzien voor externe ondersteuning op het gebied van personeelszaken. Dit is niet aangewend.

Afschrijvingskosten

Een aantal geplande (vervangings-)investeringen hebben in 2021 niet plaatsgevonden, maar zijn doorgeschoven naar 2022 als gevolg van de coronacrisis.

Activiteitenkosten

De meerkosten bestaan uit kosten ten behoeve van Zeeuwse Ankers. In overleg en na afstemming met de Provincie is gekozen voor vertalingen van content in het Engels, Duits en Frans.

Vastgesteld door de directeur-bestuurder d.d. 10 juni 2022

Mevrouw drs. M.E. van Doorn,
directeur-bestuurder

Goedgekeurd door de raad van toezicht d.d. 17 juni 2022

de raad van toezicht,
De heer drs. A. Schenk,
voorzitter

Mevrouw drs. L.M. Jones MA,
lid

Mevrouw drs. A.L. Broekmeijer,
lid

De heer drs. M.J. van Dijke MPM QC,
lid

Mevrouw mr. J.F. Dominicus,
lid

Bijlage 1. Accountantsverklaring

Bijlage 1. Accountantsverklaring (controleverklaring)

Aan: de directie en de Raad van Toezicht van Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland

A. Verklaring over de in het verslagjaar opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021, op pagina 29 tot en met pagina 48 van dit rapport, van Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en met de bepalingen bij en krachtens de WNT.

De besteding van de ontvangen subsidies in de jaarrekening geeft een getrouw beeld en is opgesteld met inachtneming van hetgeen is vermeld in de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013, het controleprotocol behorende bij de Algemene subsidieverordening en de in de verleningsbeschikking opgenomen specifieke eisen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in *artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT*, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT- plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarrekening opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag
- overige toelichtingen, waaronder de WNT-verantwoording;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving, waaronder de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winstoogmerk" en de bepalingen bij en krachtens de WNT vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving, waaronder de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winstoogmerk" en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met (onder andere) Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie (het bestuur) voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving, waaronder de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winstoogmerk" en in overeenstemming met de bepalingen bij en krachtens de WNT. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en de Regeling controleprotocol WNT 2021. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Middelburg, 17 juni 2022

Rijkse accountants & adviseurs

E.W.M Vermare MSc RA

Bijlage 2. Verantwoording verleende subsidies Provincie Zeeland

Omschrijving	Beschikking	Verantwoording 2021	Vastgesteld	Brief	Rubriek
<i>Structurele subsidies:</i>					
Integrale kostensubsidie 2021	2.226.421	2.226.421	N	40891	A
<i>Incidentele subsidies:</i>					
Compensatie CAO-maatregelen	40.000	40.000	N	40891	A
Verruiming capaciteit voor Zeeuwse Ankers	62.000	62.000	N	40891	A
Digitalisering van de Zeeuwse erfgoedcollecties	10.000	10.000	N	40891	A
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2021	6.000	6.000	N	31253	B
Totaal subsidies 2021	2.344.421	2.344.421			

A. Deze subsidie is verantwoord onder "Subsidies en bijdragen". (Totaal € 2.338.421,-)

B. Deze subsidie is door Erfgoed Zeeland als project aangemerkt en als balanspost opgenomen.

Bijlage 3. Realisatie 2021 per prestatieveld

Prestatieveld	Beschermen	Benutten	Beleven	Totaal	Betaalde dienst-verlening	Begrotingsresultaat EZ
Subsidiabele kosten	1.778.427	536.351	508.122	2.822.900	282.369	3.105.269
Opbrengsten	269.179	111	25.000	294.290	416.033	710.323
Saldo	1.509.248	536.240	483.122	2.528.610	-133.664	2.394.946
Subsidie Provincie				2.338.421		2.338.421
Totaal	-1.509.248	-536.240	-483.122	-190.189	133.664	-56.524

Bijlage 4. Begroting 2021 per prestatieveld

Prestatieveld	Beschermen	Benutten	Beleven	Totaal	Betaalde dienst-verlening	Begrotingsresultaat EZ
Subsidiabele kosten	1.681.671	713.529	437.048	2.832.249	214.815	3.047.064
Opbrengsten	300.146	101	53	300.300	241.664	541.964
Saldo	1.381.526	713.428	436.995	2.531.949	-26.849	2.505.100
Subsidie Provincie				2.400.421		2.400.421
Totaal	-1.381.526	-713.428	-436.995	-131.528	26.849	-104.679

